I. évfolyam. Budapest, 1891. évi október hó 3-án. 2. szám.

3/1
KIR. MAGY. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest, (Köztelek állói-ut 25. szám.**
Levelekre csak beküldött postabélyeg elleneben válaszolunk.

(Szélesend a gabona-üzletben. — A gabona hausse-consortiumok. — Németország kis rozstermése. — 15 frtos rozs Oroszországban. — A kelet indiai éhség. — India üres kiktői. — Ha nincsen rozs, jó a buza is. — A hadsereg rozssztükségelete. — Elkésett katonai szállitások. — A titokzatos német vámszerződés. — Megakadt dunai forgalom. — A szerb és belga vámszerződések. — A középeurópai vámszövetség utja. — A svájczi népszavazás. — 8 uj ipari szakiskola. — Kertészeti és szőlészeti iskolák).

Budapest, 1891. okt. 2-án.

A gabona-üzletben szélesend állott be. Vagy két hete álmosak a tőzsdék, a speculatió szünetel, a napi 4—5 kr. árdifferencziák rendesen helyi befolyások következményei. Egyszóval pihen a gabonakereskedelem. A gyorsan emelkedő buza-árak 11 50-ről 10.40—50 kr. estek, de már nem oly rohamosan, hanem napról-napra, fokról-fokra. Elismerjük, hogy a hirtelen emelkedő árakban némi része volt a Berlin és Budapesten alakult hausse-consortiumoknak, de nem oly nagy, hogy a mai áresések esetleges folytatását is tisztán a tulságos hausse-speculatió terhére irva, pusztán reakczionának tekinthetnénk és mintha most már az árak nagyobb mérvű esése volna természetes.

Lehet, hogy az a hausse-speculatio, amely néhány krajczárral, vagy néhány héttel korábban hajtotta fel az árakat oda, a hova az idei év termésviszonyai folytán azok az aratás utáni bizonytalanság elmultával kifejlődhettek volna, meggyengülvén; a contreminnek sikerülend még némileg a mainál is nagyobb árcsökkenést idézni elő, de a világ termése olyan, hogy legközelebb bizton számithatunk az *árak szilárdulására.*

A világnak termése minus s készlet már tavaly sem volt. Jöhetnek itt a hirek, hogy Németországnak 1 millió q. buza feleslege van, mint azt néhány nap előtt lapjaink ujságolták, nem igen emlékezve meg arról, hogy a berlini szept. 1-én kelt kimutatás e számadat mellett még azt is elmesélte, hogy a német birodalomnak *3.7 millió q-val* volt kisebb **rozs**termése, mint tavaly, pedig a mult év nem volt jó, 2 millióval kevesebb termett a kétévinél és készlet nem maradt fenn egy szemernyi sem.

Oroszországból 15 frtos rozsárakat jelesnek s a napról-napra fokozandó orosz éhség mellett jönnek a *hirek Kelet-Indiából* a muszka nyomoruósággal majdnem hasonlóról adva értesülést. A legnagyobb kiviteli állomások, mint *Bombay, Kalkutta, Kurasch* és *Madras* készletek nélkül állanak az *export teljesen stagnál* s már most kénytelen a kormány rendkivüli intézkedéseket tenni az éhség enyhitésére, 26000 embernek adván meg nélkülözött kenyerét. Az orosz állapotok is napról-napra rosszabbodnak s könnyen megeshetik az, hogy az óriási birodalom népei, nélkülözhetlen kenyerének megszerzésénél, idegen országok terményére szorul. Első leend ez irányban a Balkán, a honnét *Románia* előtt megnyilván sorompóink, már eddig is számottevő mennyiségeket szállitottak nemcsak Németország, de a mi malmaink részére is.

Igaz, hogy a legnagyobb szükség a **rozs**hiányban nyilvánul, de az végelemzésében mindegy, a „muszáj" nagy ur, változtat még a németek izlésén is s ha nincsen rozs, jó a buza is.

Az első a **hadsereg**, mely a rozst buzával kénytelen pótolni. Már a poroszoknál merültek is fel hangok, a melyek arra engednek következtetni, hogy a **német hadsereg** gabonaszükségletének egy része buzából fogna beszereztetni. Még nem határoztak sem ott és tudtunkkal nálunk sem. De intendanturáink késnek az **ajánlati tárgyalások kiirásával**, a mi arra enged következtetni, hogy vagy a vételre kedvezőbb konjukturákra várnak (pedig tavaly megégették már igy az ujjokat) vagy pedig a rozsnak pótlása iránt folytatnak tanácskozást. De azért az üzlet élénkülése nem fog elmaradni a mint kiirják, még ha redukálva is, a katonai szállitásokat.

Mindezeket egybevetve s nem hagyva számitáson kivül a német szerződés bár szép, de titokzatos reményének, a forgalomra mégis csak bénitó hatását, s némi csekély mérvben azt is, hogy a dunai forgalom a csekély vizállás miatt szünetel, az emberi tudás határai között bizhatunk ugy a buza, mint a rozs árának legközelebb bekövetkezendő kedvező alakulásában.

Ugylátszik, a vámszerződések mielőbbi megkötésére is lehet reményünk. Erre engednek legalább következtetni, a **Szerbia és Belgiumról** legutóbb kolportált hirek.

Ha hitelt adhatunk a tárgyalási termek kárpitozott ajtóin keresztül a nyilvánosság elé kerülő hireknek, novemberben reméllhetjük a német, olasz, svájczi és szerb és a német-belgiumi szerződések együttes előterjesztését. Előreláthető akadály csak *Svájczná* van, ahol a három közgazdasági elem a gazdák, az iparosok és a kereskedők együttes aktiót fejtenek ki a tervek ellen s a népszavazás mégis csak kétes eredményű. Ha a szerződések simán köttetnek meg, előkészittetik, a mi sok nemzetgazdánknak ideálja, a **középeurópai vámszövetség** utja. Már az azután más kérdés, hogy a magyar mezőgazdaság minden tekintetből hálával veszi-e ezt a nagy barátságot, mert bizony sokszor jobb a háboru, mint a rossz szerződés, amiről a csak nemrég lefolyt román vámháboru javunkra vált milliói, teszik az élő bizonyságot. De ne vágjunk a dolgoknak eléje, majd elválik nemsokára.

Az ilyen nekiszabaditott forgalom reményénél azonban jól esne legalább jeleit látni az olyan intézkedéseknek, a melyek hivatva volnának egy kissé előkésziteni s életképessé tenni mezőgazdaságunkat. Lám a kereskedelemügyi miniszter már szereli az ő iparágait. Azzal kezdi, hogy **szakiskolát** rendez be, egyszerre nyolczat. Felállitotta a kereskedelmi tanfolyamot, csinál fém-, fa-, kőfaragó-, fazekas-, szövő-iparisk olákat. Nekünk is kellene kapnunk egyet-mást, a többi között egy **kertészeti szakiskolát**, s annak az árva **szőlészetnek** egy olyan helyet, ahol végre alaposan és tudományosan fognak a szakférfiak kiképzéséhez. No, talán majd meghozza az uj költségvetés ezt is.

B. K.

A múlt év dohánytermése.

Előttünk tekszik a magy. kir. dohánybeváltási és gyártási számvevő osztályok által összeállitott, s a dohány egyedárúságot illető *Statistika*» a melynek rengeteg számadatai három csoportra osztva, mutják Magyarország dohánytermését és forgalmát.

Megtudjuk ebből a földterület mennyiségét, a mely a múlt 1890-ik évben dohánytermelésre fordittatott. Látjuk a nyerstermény összes menyiségét; az érték nagyságát, a melylyet a termelt dohánymenyiség képvisel.

Nem szándékom e terjedelmes munkát egész teljében ösmertetni, miután annak administrativ része nem tartozik szigoruan a mezőgazdaság keretébe, ez inkább a dohány feldolgozásánál bir fontossággal; foglalkozom inkább azon reszével a mely az előállitást, a holdonkénti termés nagyságát különböző vidékenként, s a mázsánként elért *átlagos* árt tünteti fel

A múlt évben a magy. kir. dohányjövedéki központi igazgatóság 13.171 termelőnek 79593. 1310/1600 holdra adott termelési engedelyt. Ezen területen termelletett és beváltato 143.431.609 kgr. dohány, a melyért a kincstár a fuvar pótlékok elhagyásával tisztán 8.083.347. 45/17 forintot fizetett.

Mai számunk 16 oldalra terjed.

A fentebbi számadatok egybehasonlitásából látjuk, hogy a múltévben egy-egy termelő átlag mintegy 6 catastralis holdon termelt dohányt, holdanként 545. kgr. hozammal, a melyért mm.-ként á 18 frt 61 kr. átlagos árt számitva bruttó 101 frt 42 krt. kapott.

Habár első tekintetre a holdankénti bruttó jövedelem elég nagynak látszik is, a menyiben a dohány feles kertészek által müveltetve a tulajdonos termelőnek még mindég 50 frt 71 kr. bruttó jövedelmet biztosit, tekintetbe véve azonban a kincstár által az újabb időben a termelőkkel szemben tett követelmények nagyságát, s ezek folyományaként a nagyobb tőkebefektetést a mely részint a szükséges épületek előállitásánál, részint a kertészeknek a feles termésen felül nyujtott egyéb járulékok pénzértéke, az adók, tüz- és jégbiztositások, az instructió bizonyos hányadának felszámitásával áll elő, a holdankénti átlagos nettojövedelmet oly csekély összegre szállitja alá, a mely a dohánytermelés fáradságos, bizonytalan voltával sehogy sem áll arányban.

Tény az, hogy országos átlagban sem lehet manapság holdanként 545 kgr. dohánynyal megelégedni, ép ugy nem, mint a mily kevéssé mutatja a 18 frt 61 kr. átlagos ára a dohánytermelés fejlettségét. Pedig ez a nagy átlag, a melyet az összes beváltó körzetekben elért eredmények összessége tüntet fel; a mig, ha a termés nagyságát, a holdankénti brutto- és netto-jövedelmet beváltó körzetenként vizsgáljuk, egészen más eredményt fogunk konstatálhatni.

A beváltás 7 felügyelőség alatt 38 kerületben eszközöltetett, és pedig:

A) Budapesti felügyelőség: Budapest, Érsekujvar, Ipolyság, Barcs, Fadd, Tolna, Szulak; összesen 7 kerület.

B) Aradi felügyelőség: Arad, Battonya, Csaba, Temesvár, Zsombolya, Fogaras; összesen 6 kerület.

C) Debreczeni felügyelőség: Debreczen, H.-Dorogh, Nagy Léta, Érmihályfalva, N.-Károly, Csengeri; összesen 6 kerület.

D) Miskolczi felügyelőség: Miskolcz, Pelsőcz, Kapolna. Rakomaz; összesen 4 kerület.

E) Nyiregyházi felügyelőség: Nyiregyháza, Kisvárda. Nyirbátor, V.-Namény, N.-Tárkány; összesen 5 kerület.

F) Szegedi felügyelőség: Szeged, Csongrád, Csány, Csóka, N.-Becskerek, Félegyháza; összesen 6 kerület.

G) Szolnoki felügyelőség: Szolnok, T. Roff, Jászkisér, Jászberény; összesen 4 kerület.

A fentebb elősorolt kerületek a következő eredményt tüntetik ki:

A Budapesti felügyelőség 7. kerületében beváltottak 4,800,005 kgr. dohányt 890.653 frt 84 4 kr. árban. Átlag holdankint 576 kgr. 106 frt 84 kr. értékben. Legnagyobb az átlag az érsekujvari kerületben, a hol egy katastralis hold átlagos termése 938 kgr. 214 frt 58 kr. értékkel; legkisebb a barcsi, mert itt egy hold 404 kgr. dohányt adott és ezért csupán 68 frt 61 fizettetett.

Megjegyzem, hogy az érsekujvári kerületben kertilevelek termesztetnek, mig a Barcsiban főként szulaki, a melyből ez idén csak jelentéktelen mennyiség váltatott be, mint szivarboriték. Mint közönséges dohány a szulaki egyike a legjobbaknak s hogy mégis ily csekély átlag éretett el (mmként 16 frt 99 kr.) nem tudom minek felroni; az időjárás mostohasága-e, elemi károk, vagy éppen a nem kellő és szakértelmes kezelésnek. Mert nincs feltüntetve sem itt, sem más kerületeknél az osztályonkénti beváltás eredmenye, csupán felügyelőségek s nemenkint s igy a kifejtett nagyobb industria, a melyre az egyes osztályzatok hányadából következtetni lehetne, — meg nem állapitható.

Másrészről nagyon becses volna tudni azt, hogy az egyes kerületekben, mely száritásmód divik, árnyék vagy napon száritás-e? s igy egyik vagy másik száritásnál mily arányban állanak az osztályzatok egymáshoz a beváltás után. Mily eredmény érhető el egyik vagy másiknál? Főként, mely dohányfajták termeltetnek s melyik kezelés mellett hasznothajtók leginkább? Mert ezen adatok birtokában az egyes termelőhelyek talajviszonyainak tekintetbe vétele mellett majdnem egész bizonyossággal meglehetne állapitani nemcsak kerületenként, de főkép termelőhelyenként a megfelelő dohányfajtát, s annak azon a vidéken eszközlendő száritás és kezelés módját.

Nem mindegy az, hogy a dohány homokos vagy agyagos földben termett-e s igy egyforma elbánásban sem részesülhet. A szamosháti dohány például, homokföldben termelve, semmi körülmények között sem vethető törés után oly nagyfoku füllesztésnek alá, mintha az televényes vagy kötött földben termeltetett, s viszont a mig a homokban termett dohány kellő fülllesztéssel, árnyékban száritva is szép sárga vagy világosbarna szint nyer, addig a kötöttebb földben nőtt zsirosabb levelek nagyobb füllesztés mellett is legfeljebb zöldes-barna szint nyernek árnyékban száritással. Vagy mig pl. a szamosháti dohány bizonyos körülmények között csak napon száritással értékesithető kellőkép, addig más viszonyoknál ép ezzel teszszük értéktelenné.

Mennyire megkönnyitené a dohánytermelést az adott viszonyok teljes ösmerete, mennyire lehetne befolyásolni a kezelés mikéntiségét kisérletek után nyert, s a viszonyoknak megfelelő utasitások kiadásaival kerületek vagy termelő helyenként, mondani is fölösleges. A fáradságot, mi ezzel jár, bőven kárpótolná a kitünőbb anyag nyerése.

B) Az *aradi felügyelőség* 6 kerületéből kedvezőbb eredmény van feltüntetve, a mennyiben itt 6.666,971 kgr. beváltott dohánért 1.378.748 frt 19 kr. fizettetett. Átlag mmként 20 frt 68 krt. s habár a holdankinti átlag az ezen kerületekben teremni szokott nagy, zsiros levelek daczára is csak 424 kgr. 87 frt 68 kr. értékkel jegyeztetik, mindazonáltal a mázsánkint elért elég szép átlag arra enged következtetni, hogy a mit az időjárás hozamban megtagadott, azt a megfelelő dohányfajta (tudtommal legnagyobbrészt Rózsa) termelése, s ennek szakértelmes kezelése pótolta ki. Az 1890-ik évi beváltásnál, ezen felügyelőség 3 első kerületéből több szivarboriték váltatott be, mint a többi összes kerületekben.

C) A *debreczeni felügyelőség* szintén 6 beváltó-kerületet foglal magaban. Összes hozama 6.828,059 kgr., tehát több mint az aradi, értékre nézve azonban annak mögötte áll, mert a beváltási ár 1.227.561 frt 90 kr. Holdankinti átlaga dohányban 583 kgr., pénzben 104 frt 84 kr., vagyis mmkint 17 frt 98 kr.

A termelés főként a közönséges levelekre szoritkozik, nevezetesen a debreczeni s a kapadohánylevelekre. Beváltás alá került ezeken felül 6362 kgr. szivar. 13 660 kgr. középfinom kerti levél, 9611 kgr. muskotály-dohány.

A fentebb közölt adatok szerint a holdankinti átlag dohányban több, mint a budapesti felügyelőség kerületeiben, értékre nézve azonban mintegy 2 frttal áll hátrább, s igy mmkint sem éretett el olyan átlag, mint amott. Ennek oka főkép a nagymennyiségü kapadohány-termelés, a melyből válogatott dohány egyáltalán nem volt, s nem is váltatik be.

D) A *miskolczi felügyelőség* 4 kerületében majd mindenféle dohány képviselve van; elkezdve a szivarlevelektől, a kerti levelek mind a négy osztálya, a debreczeni, a tiszai, a kapa- egész a muskotály-dohányig.

Beváltatott 7.352.692 kgr dohány 1.408.387 frt $98^2/_4$ kr. árral. Holdankinti átlaga 643 kgr. 123 frt 16 kr. Métermázsánkint 19 frt 15 kr. Feltünő szép eredmény éretett el a peltőczi kerületben, a honnét tisztán «csetneki» levelek kerültek beváltás alá, s a hol a holdankinti átlag 580 kgr. dohány után 181 frt 47 kr, vagyis mm.-ként 31 frt 26 kr. Másodsorban megemlitésre méltó a miskolczi kerület 756 kgr. holdankénti átlaggal, a mely után 150 frt 56 kr. fizettetett; egy métermázsa dohány után tehát 20 frt 01 kr. átlagár éretett el.

E) *Nyiregyházi felügyelőség* 5 kerülete szintén kielégitő eredménynvel termelt.

Beváltatott 7.511,879 kg dohanv, 1.401,749 frt 34 kr. értékkel. Holdanként 629 kgr. 117 frt 49 kr. Egy métermázsa 18 frt 66 kr. Ezen felügyelőség kerületeiben az eredmény majdnem hasonló a debreczenéihez, ugy a hozam, mint átlagra. Itt ugyanoly leveleket termeltek, mint amott.

F) *Szegedi felügyelőség* hat kerülete a leggyengébb eredményt mutatja.

Beváltottak 3.074 471 kg. dohányt 527.364 frt $89^2/_4$ kr. áron. Holdankénti átlag 429 kgr. 73 frt 74 kr. Egy métermázsa 17 frt 15 kr.

G) *Szolnoki felügyelőség* 4 kerületében beváltott 7.197,867 kgr. dohány és ezért 1.248,881 frt 29 kr. fizettek. Holdankénti átlag 540 kgr. 93 frt 77 kr. Egy métermázsa 17 frt 35 kr. Eredmény nagyobb ugyan a szegedi felügyelőségnél, mindazáltal szintén gyengének mondható.

Ezzel a beváltás eredményét részletesen leirtuk, ugy a mint azt a statisztika száraz számadatai elénk tárták; a nemenként és osztályokkénti beváltás eredményét, az ezekre teendő észrevételekkel egyetemben a jövő közleményemnek tartom fen.

Tura, Pestmegye.

Práznovszky Ágost.

Használhatunk-e vetésre tavalyi magot? (Válasz a beérkezett kérdésre.) Ha idei termésünk, a mint az a folyó évben sok helyen megesett, hibás, avagy csak gyanus minőségü is, ugy ha módunkban áll, folyamodjunk vetőmagszükségletünk beszerzése czéljából az előző évek jó terméséhez, ha az különben is jó kezelt, rendesen többször forgatva, kellő száraz helyen tartatott el. Igaz, hogy minél régibb a mag, annál inkább csökken csiraképessége is. Áll ez különösen a rozsnál, kevésbbé a buza s legkevésbbé az árpa s a zabnál. Ezen azonban ugy segitünk, hogy régibb magból többet vetünk, mint rendesen. E többlet. ha a mag egy éves 10—15%, ha két éves 20—30% lehet. Ha egészséges régi magot vetünk, minden esetre jobb termésünk lesz, mintha szorult, aszott uj magot használunk vetésre s igy a mi már ugyis elég baj, egy év rossz eredményével kárt teszünk a jövőnek is. Persze ezt csak ott tehetjük meg, a hol van tavalyi mag.

Mit jövedelmeznek az utak mellé ültetett gyümölcsfasorok? Porosz-Sziléziában Boroszló körül fekvő 7 kerületben (Boroszló, Oels, Trebnitz Neumarkt, Militsch, Ohlan, Strehlen) bérbe adták a községi és kerületi utak mellett kiültetett gyümölcsfák termését. A bérösszeg daczára a csak közepes termésnek 33,087 márkát tett ki. Például szolgálhatnak e számok megyei és járáshatóságainknak arra, hogy a faültetések közlekedési utainkon nemcsak csinositják és emelik a vidéket, de hasznosak is.

Milyen mélyen hozzuk a földbe a Thomassalakot? Bár nem is állithatunk fel általános szabályokat, de figyelembe véve a körülményeket, némi támpontokkal mégis birunk. Könnyü laza talajban, melybe a növény gyökerei mélyen hatolhatnak s a nedvesség nagyobb mélységben vonul meg, természetesen sokkal mélyebbre juttathatjuk a müntrágyák eme nemét, mint a nehéz, kötött földbe. A Thomassalaknak, mint minden mütrágyának, okvetlen szüksége lévén nedvességre s levegőre felbomlási processusához, azt a könnyü talajban annak porozitásánál fogva sokkal nagyobb mélységben találja meg, mint a kötött, nehéz s igy a levegőtől elszigetelt földnemben. A mélyen lent levő Thomassalak a növény gyökérzetét a mélyebben fekvő rétegek felkeresésére készti, a minek hasznát különösen tartósabb szárazság fellépte esetén fogja a gazda érezni. Természetes, óvakodjunk itt is a tulzásoktól, mert ha a kelleténél mélyebbre jut a Thomassalak, könnyen elzárhatjuk a légkörtől s igy megakadályozhatjuk annak felbomlását. A Thomassalakot tehát nehéz, kötött talajon sekélyen, sürgős munka idején pusztan fogas segélyével is hozhatjuk föld ala (noha az eke itt is rendes munkát végez), mig könnyü laza földön csak az alászántás ajánlatos.

Közlemények az orsz. magyar gazdasági egyesület köréből.

(Közzéteszi az egyesület Igazgatósága.)

Meghivó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kertészeti szakosztályának 1891. évi október 3-án. d. u. 4 órakor, a «Köztelken» tartandó ülésére.

Fő-tárgyak: 1. A szakosztály reconstruálására kiküldött bizottság jelentése. 2. Csereklyei Károly czikke a vadászati törvény módositása iránt.

Ujból felhivjuk tagjaink figyelmét arra, hogy közgyülések, választmányi és szakosztályi ülésekre *külön meghivók* nem küldetnek szét, hanem mindenkor e rovat alatt tétetnek közzé.

Számos kérdés intéztetvén az egyesület igazgatóságához a tagsági feltételeket illetőleg, alább közöljük az alapszabályok a *tagságra* vonatkozó pontjait.

Egyesületi tagok.

5. §. Az egyesületi tagok felosztatnak:
a) tiszteleti,
b) alapitó és
c) évdijas rendes tagokra.

6. §. Tiszteleti tagokká az egyesület által oly kitünő személyek neveztetnek ki; kik vagy ezen egyesület, vagy pedig általában a mezei gazdaság emelése körül különös érdemeket szereztek.

7. §. Alapitói tagokul azon személyek, községek vagy testületek tekintendők, kik:

a) az egyesület számára orök időkre oly tőkét biztositanak, melynek évi 5 százalékos kamatai legalább is felérnek az évdijas rendes tagok egy évi járulékával; még pedig

b) azoknál, kik 200 osztr. ért. forintnál többet alapitottak, az alapitó tag joga az egyenes fér iörökösökre is átszáll. Több egyenes örökös közül csak egy, még pedig az nyeri meg az alapitó tag jogait, kire ezen jog összege a többi örökös által átruháztatik, s a ki a szabályok 4. §-a szerint erre alkalmas

Egy ily egyenes örökös utódaira, azaz: az alapitótól a második nemzedékre nem száll át ezen jog: mig

c) azon alapitók, kik nem alapitottak többet 200 forintnál osztrák értékben, csupán élethossziglan élvezik az alapitó tagok jogait.

8. §. Évdijas tagok azok, kik 6 évig tiz osztr. értékü frtnyi járulékra kötelezik magukat.

Az egyesületi tagok jogai és kötelességei.

9 § Az egyesület a maga tagjait következő joggal ruházza fel:

a) minden tag a 6., 7. és 8. §. szerint az őt megillető tagsági czimet viseli

b) Minden egyesületi tag résztvehet az egyesület szakosztályi és választmányi üléseiben és közgyülésén, s ennek összejövetelén kivül is, az igazgató-választmányhoz javaslatokat küldhet be.

c) A közgyülésen történő szavazásnál minden tagnak személyes szavazati joga van.

De ha az egyesületi vagyon iránti intézkedések forognak fenn, az alapitó tagok szavazatai kétszer számittatnak, s ezen szavazatot gyakorolhatják hitelesen felhatalmazott megbizottjaik által is.

d) Megfelelő képesség mellett az egyesületi tagoknak igényök van az egyesületi hivatalokra.

e) Minden tag évenkint tudomást nyer a pénztár állapotáról az évi jelentések s a közgyülés elé terjesztendő zárszámadások által.

f) Az egyesület könyvtárát, minden tag az erre nézve külön megállapitandó ügyrend szerint használhatja.

h) Az egyesület által nyomtatás után közzétett öszszes iratok minden tagnak ingyen adatnak ki.

10. § A tagsági jogok élvezete, föltéve, hogy azokat a tag a 4. §. értelmében el nem vesztette; kiterjed:

a) az alapitó tagoknál élethossziglan, és a 200 osztr ért. frtnál többet alapitó tagoknál az egyenes fiörökösökre is, a 7. §. b) pontja értelmében;

b) az évdíjas tagoknál a következő 6 évre.

11. §. Minden alapitó tag tartozik alapitványi tőkéjének 5%-os kamatát évenkint és egyszerre az egyesület pénztárába lefizetni; mit ha elmulasztana, jogában áll az egyesületnek az alapitványi tőkét a hátralékos kamatokkal együtt szabadon választott biróság előtt inditott sommás peruton (1868. 54. tcz. 93., 114 stb §§.) behajtani.

12. §. Az évi kamatok, ha az alapitványi okmány az év első felében állittatott ki, ezen évnek január hava első napjától számitva fizetendők; ha pedig az alapitványi okmány az év második felében adatott ki, a kamatok a közvetlenül következő év jan. 1-ső napjától számitandók.

14. § Az évdijas tagok tagsági kötelezettsége kezdődik azon év január hava első napjától, melyben tagokul magokat aláirták, kivéve, ha az aláirás ezen év utolsó negyedében (okt.-nov.-decz. havában) történt; a midőn a tagsági fizetési kötelezettség csak a következő év január hava 1-ső napjától számittatik és tart hat évig, mely idő alatt kötelesek évi járulékaikat az év folyama alatt évenkint az egyesület pénztárába egyszerre lefizetni.

A fizetést nem teljesitők irányában jogában áll az egyesületnek a járulékot szabadon választott biróság előtt (11. §) sommás per-uton behajtani.

15. §. Az évdijas tag halála esetében a tagsági dijat örökösei csak a halálozás évéig bezárólag, — s nem tovább tartoznak megfizetni.

* * *

Aláirási iveket megkeresésre készséggel küld az egyesület igazgatósága.

Az istvántelki földmives- és kertésziskola feloszlatása befejeztetett s az átadas a budapesti gyermekmenhely-egyesületnek megtörtént. Ez utóbbi egyesület a szerződésileg kikötött kertész képzőintézetet még a folyó őszszel felállitandja.

Vegyes közlemények.

Mai számunk tartalma:

Vezérczikk. *B. K.* — A mult év dohánytermelése. *Práznovszky Ágost.* — Használhatunk-e vetésre tavalyi magot? — Mit jövedelmeznek az utak mellé ültetett gyümölcsfasorok? — Milyen mélyen hozzuk földbe a Thomas-salakot? — Közlemények az O. M. G. E. köréből. — Vegyes közlemények — Irodalom. — Gazdasági vegytan: Talaj és trágya: *Dr. Bittó Béla.* — Az istállótrágya vesztesége. — Répatrágyázási kisérletek. — Nitrogéntrágyázás zab alá. — A thermofoszfat. — Állati hulladékok mint nitrogén-trágyák. — A rostanyag értékesitése. — A répaszeletek és moslék etetése. — A facal-anyagok kiküszöbölése — A poseni korpavizsgálatok. — Robbanó műtrágyakeverék. — Kőszén és koaksz. — A répa és burgonyavermek. — Tudósitások. — Kérdések a gyakorlat köréből. — Kereskedelem és tőzsde. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Személyi hirek.

Gr. Bethlen András földmívelési miniszter a zágrábi kiállitás megszemlélésére leutazott. A minisztert a bán kisérte a kiállitáson, hol *Vukotinovics* végrehajtó-bizottsági elnök üdvözölte. — *Mr. Chaplin* angol földmívelési miniszter a fővárosban időzik. Lótenyésztésünk tanulmányozása czéljából jött hazánkba. E héten ki is rándult Kisbérre, hol ugy a tenyészanyag, mint a mintaszerü berendezés igen meglepte. — A kereskedelmi miniszter dr. *Kovács Gyulát* volt kereskedelmi kamarai titkárt, utóbb miniszteri titkárt, a budapesti kereskedelmi muzeum aligazgatójává és felügyelő-bizottsági taggá nevezte ki — Nagyszigeti *Szily* Tamás, *Szily* László baranyamegyei alispán fia, eljegyezte *Somssich* Mariska kisasszonyt, *Somssich* Andor nagybirtokos leányát; *Kammerer* Miksa somogymegyei bakházi földbirtokos eljegyezte *Jeszenszky* Emma kisasszonyt, kisjeszeni és megyefalvai *Jeszenszky* Tivadar földbirtokos leányát.

Gyászhir.

Kisszeniczei, *Szeniczey Ferencz* Tolna-vármegye köztiszteletben álló nagybirtokosa szeptember hó 22-én Paksón elhunyt.

Egyesületi élet.

A magyar Tattersall-egylet körülbelül 100 kl. távolságra rendez versenyhajtást 4-es fogatokkal f. é. október 12-én, d. e. 11 órakor. Dij 4000 frt; ebből 3500 frc az elsőnek, 500 frc a másodiknak, a harmadik kettős tételt kap, negyedik tételét menti. Távolság kb. 100 klm. mezei- és kő-uton. Tetszés szerinti menetnemben, bármely származásu lovakkal. Tét 50 frt F. v. f. Indulás a városligeti Stefánia-utról d. e. 11 órakor, 5 perczenkint. — E versenyhajtásban kizárólag egyleti tagok lovai, egyleti tag által nevezve és egyleti tag által hajtva vehetnek részt. — A versenyhajtást követő napon külön konditio dij adatik ki. Nevezés október 9 én, este 10 óráig, Sárkány J. F. urnál, Nemzeti casino, II-ik emelet.

Lóversenyek Szabadkán. Elmult idők egy rég feledésbe ment jó szokását elevenitette fel a bács-bodrogh-vármegyei gazd. egyesület, midőn Szabadkán szeptember hó végén lódijazással kapcsolatos lóversenyt rendezett. A lóversenyen, ugy mint egykor, a megye szine-java adott találkozót. A verseny minden tekintetben sikerült s az egyesület elhatározta, hogy ezentul minden évben a lódijazással kapcsolatosan, lóversenyt is tart. Dijakat nyertek: Hölgyek dijja 1600 méter. *Rupp* huszárfőhadnagy első, *Vojnich Oszkár* második. *Podmanitzky* harmadik. Szabadka város dija, 1600 méter *Mikovics Ágoston* első, *Vujkovits Pál* második. Urlovasok versenye, 1800 méter, 200 forint. *Vojnich Oszkár* első, *Polster* második. *Vujkovics* Lőrincz harmadik. Gazdák versenye, 1200 méter, 100 frt. *Vukov Pál* első, *Vujkovics* Lőrincz második, *Vukov* Márk harmadik. Kettős fogatok versenye 15 kilométer, országuton. Elsőnek érkezett *Vojnich* István fogata 33 percz alatt, másodiknak *Vojnich Sándor* 36 percz és harmadiknak *Vojnics* Lajos fogata 38 percz alatt.

A borsodmegyei gazdasági egylet által rendezett csikó- és szarvasmarha-dijazást mult hó 27-én tartották meg, nem a legjobb eredménynyel.

A *«Fejérmegyei gazdasági egylet»* által K.-Nyéken szeptember hó 27-én rendezett állatszemle és baromfikiállitás szépen sikerült. A kiállitást *Kégl György* orsz. képviselő nyitotta meg. Kiváltak gróf Nádasdy Ferencz nyéki gazdaságának, Vértessy Józsefné és Mérey Miklósné csoportkiállitásai, a Gárdonyból bejelentetett 9 drb és Velenczéről 18 drb állat, a melyek között Burchard Gusztáv importált fajtiszta csoportkiállitása érdemel figyelmet. A sertéskiállitásban Luczenbacher Miklós és dr. Heinrich Kálmán kiállitása kötötte le a szemlélők figyelmét.

A marostordamegyei lótenyésztési bizottság mult hó 27-én lókiállitást és ügető versenyt rendezett Erdélyben nevelt tulajdon lovakkal. Az urkocsisok által hajtott négyes fogatok közül harmincz kilométernyi pályát köves országuton Ugron Zoltán négyes fogata 81 percz 40 másodpercz alatt tette meg. *Gróf Bethlen Károly* fogata a második, *Illyés Lajos* négyes fogata pedig a harmadik dijat nyerte; negyediknek *gróf Toldalagi László*, ötödiknek *Déésy Géza* négyese érkezett be. A versenybiróság élén *gróf Teleki Samu* állott.

Gazdasági kiállitást rendezett az abaujmegyei gazdasági egyesület Szepsiben mult hó 26-án, *Berzeviczy Egyed* gazdasági egyesületi elnök nyitotta meg a kiállitást, nagy közönség jelenlétében. Ezzel egyidejüleg tartatott meg a megyei gazdasági egyesület vándorgyülése is. A kiállitáson különösen a megye gyümölcsészete volt képviselve.

A biharmegyei gazdasági egyesület által legutóbb rendezett *lóvásáron* mintegy harmadfélszáz jó minőségu ló vezettetett elő, részint kettes és négyes fogatban, részint nyereg alatt vevő is volt szépen, belföldi és külföldi, de a kellő forgalom mégsem fejlődött ki, mert meglátszott a vásáron a kezdetlegessége

A délmagyarországi paraszt egyesület Temesvárt, megtartotta alakuló gyülését, melyen 400 délmagyarországi paraszt vett részt *Wittmann* orsz. képviselő és *Ambróczy báró* földbirtokos vezetése alatt. Kivánjuk, hogy az egyesület virágozzék és adjon a délmagyarországi parasztmozgalom oly irányt, a mely, mig a köznép érdekének erős és egészséges szószólója addig nyomja a szoczialisztikus mozgalmak oly faját, mely csak a folyó nyáron is izgatottságba hozta az egész országot.

A cseh országos gazdasági egyesület mult hó 20-án tartotta közgyülését Lobkovic Ferdinand herczeg elnöklete alatt Prágában. A közgyülés elé terjesztett választmányi jelentésből olvashatjuk, hogy a mult évben a következő nagyobb kérdésekkel foglalkozott az egyesület. A szeszadó megváltoztatása, egy kisérleti tehenészet felállitása, adómentes marhasó, lentermelés emelése, a német vámtárgyalások stb. ügyében memorandumokkal járult a helyzet tisztázásához.

A cseh gazdák kongresszusa szeptember ... nyilt meg Prágában közvetlen a cseh országos ... egyesület közgyülése után. A kongresszus ... került tárgyak közül mint érdekeseket felemlitjük *Schwarz* képviselő határozati javaslatát a *kötelező állami tüz- ... és marha biztositás ügyében,* melyet a kongresszus teljes szövegében magáévá tett, továbbá *dr. Sitenszky* felolvasását s elfogadott határozati javaslatát, melyben mezőgazdasági kisérleti állomás és gazdasági akadémia felállitását sürgeti. A tanácskozások további folyamáról jövő számunkban emlékezünk meg.

Szövetkezeti ügyek.

Csepelyen (Ung m.) *Nagy-Kaposs vidéki hitelszövetkezet* czéggel a pestmegyei hitelszövetkezet kezdeményezése és Hajós József vezérigazgató jelenlétében uj hitelszövetkezet alakult. Az uj szövetkezetnek eddig 50 tagja van 331 törzsrészvénynyel. A közgyülés egyelőre 5000 frt hitel igénybe vételét határozta el.

A város legtekintélyesebb polgárainak kezdeményezésére. Nagy-Kikindán *husfogyasztás szövetkezet* van alakulóban. Az uj szövetkezet müködését egy szövetkezeti mészárszék felállitásával kezdené meg.

Az első *ipari raktár-szövetkezet* alakult meg *Brassóban* a mult hó 27-én. Elnöknek ... *Gusztáv* választatott. A brassói takarékpénztár 100,000 frt hitelt szavazott meg az uj szövetkezetnek.

Iparügyek.

Gazdasági gépek kivitele Bulgáriába évről-évre emelkedik hazánkból is. Gépgyárosaink figyelmüket mindenesetre haszonnal fordithatnák Bulgária felé, a hol a kormány erélyes tevékenységet fejt ki a mezőgazdasági termelés belterjessé tételére. Gyárosaink legnagyobb versenytársa e téren Németország, a honnan ugy *Sophia*, mint *Widdinbe* nagy mennyiségü gépet visznek ki. Csak az utóbbi években kezdenek szerepelni az osztrák, és egy-két éve a magyar gépgyárak. Hazánkból eddig leginkább csak alsóbb minőségü fa-ekéket vittek ki. Mint a konsuli jelentések jelzik, gépgyárosaink jó és nagy piaczra tehetnének Bulgariában szert, a hol a kereskedelmi muzeum képviselősége is kezökre járhatna, melynek ugyancsak fenti jelentések szép jövőt jósolnak, az első félév al[illegible]tt az intézmény forgalma 140 000 frt volt. M[illegible] widdini consulunk jelenti 1890-ben hazánkb[illegible] 14,170 frk értékben vittek az állomásra g[illegible]ági gépeket, a mely összeg igen könnyen volna emelhető. Hasonlót jelent *ancona*-i konsulunk, a ki különösen arató- és cséplő-gépeknek vél könnyen szerezhetni piaczot *Ancona* vidékén.

Czukoriparunk köréből több örvendetes jelenséget közölhetünk. A hatvani czukorgyár megtörte az utat Amerika felé, s legutóbb 5000 q gyártmánya indult New-Yorkba. Amerikai czukorkivitelünknek külömben kedvezni látszik az ottani piacz helyzete, hol a hatalmas «sugár trust» a czukorárakat magasan tartja. — A *szerencsi czukorgyár* szept. 30-án kötötte le összes czukorgyártmányait a magyar általános hitelbanknak bizományi eladás végett. A bank már a mezőhegyesi gyárral is hasonló üzleti összeköttetésben van, s igy évenkint mintegy 300,000 q. czukor felett rendelkezend.

Uj dohánygyárak alapitását határozta el a pénzügyminiszter és pedig az egyiket *Ó-Budán*, a másikat *S.-A.-Ujhelyen*, hogy e vidékeken a filloxera által tönkrejutott kisszőlőbirtokosok részére ez által uj kereseti forrás nyiljék.

Állategészségügy:

(—u.) *A takonykor.* Szatmár vármegyében, mint bennünket értesitenek, óriási mérvben el van terjedve. Mint a hivatalos jelentésekből látjuk, a vármegye alispánja a legszigorubb intézkedéseket léptette életbe a baj elfojtására. Hogy az általános lóvizsgálat keresztülvihető legyen, összeirattak az összes lovak, lóvásárok s egyáltalán lovak adásvétele eltiltatott, lólevelek beszedettek s ujak nem ad[illegible]ak ki. Julius hó 4-étől a vár-[illegible] 304 községéből 79 inficiáltnak [illegible] és 151 drb lóvat kiirtottak, 12 [illegible] járványzárlat alá vétetett. Ez eré-[illegible] intézkedések miatt, melyek tagadhat-la[illegible] sok helyen alkalmatlanok és kárt okoznak, nagy az elégedetlenség, de azok törvényszerüek s a vármegye körülbelől 40,000 drb lóállománya érdekében elkerülhetlen szükségessek voltak.

Felemelt húsárak.

A bécsi mészárosok tegnapelőtt hivatalosan hozták Bécs város tanácsának tudomására, hogy a hus árát október hó 1-étől klgronként 5 krral felemelik, indokul a magas marhaárakat jelölik meg. A mészárosok memoranduma, melyet a tanács elé terjesztettek hosszasan fejtegeti a drágulás okait s ezek között *németországi marhakivitelünk emelkedését* elsőnek jelöli meg. Az emelkedő árak ellensulyozásául sürgős lépéseket kell tenni a **román marha behozatalának** megengedését illetőleg. Természetes, hogy a bécsi sajtónak kapóra jönnek az ilyen hirek s a N. Fr. Pr. czikkezik is már a román marha behozatali tilalom feloldásának jövő áldásairól. Mily szerencse, hogy nem a bécsi lapok csinálják állategészségügyi politikánkat.

Muszka állapotok.

(I.) Hogy Oroszországnak inség- és nyomorsujtotta vidékein milyen rémitő állapotok uralkodnak és milyen hajmeresztő dolgok történnek, tulhalad minden emberi képzeletet. Utazók, kik Tamboff vidékéről Pétervárra érkeznek, rettentő dolgokról beszélnek. Tamboffban az utóbbi időben kiütött egy epidemikus vész is, és a nyomor által a legnagyobb kétségbeesésbe kergetett orosz parasztnők, saját gyermeköket viszik oda, a hol egy ilyen, vészben elhalt ember fekszik: hulláját gyermekokkel érintik, hadd essék áldozatul ez is, hogy apadjon a kenyér-evő családtagok száma, s az életben maradtaknak hadd jusson «több» az eledelből! Ugyane vidéken, mely kiváló ló- és szarvas marha-tenyésztéséről különben igen hires és mely Oroszország legvirágzóbb vidékeinek egyike, ma egynéhány hónapos csikót 20—30 kopekért, tehát körülbelül 32—48 kért vásárolhatni. A gazdája nem tarthatja, nem szerezheti meg számára a szükséges takarmányt. A Volga-tartományokban, kivált a Penza járásban, fel s alá vándorolnak az éhség által teljesen elgyötrött parasztok nagy csoportjai, mig az asszonyok és gyermekek a piaczokon állanak és kétségbeejtő zajongást folytatnak a kinzó éhség miatt. Saratov kormányzója különösen kiemeli, hogy jelenlegi válságos helyzetben legnagyobb csapás az éhező gyermekek, kiknek kétségbeejtő türelmetlensége még igen válságos helyzetbe sodorhatja a vidéket. Hogy ezen iszonyatos állapoton annyira-mennyire segitve legyen, a Szent-Synodus általános gyüjtést rendez, általában a könyöradományok szedését mindenütt kezdik, a hol a helyzet még türhető. De még ha olyan nagy is lesz ezen áldozatkészség, attól nem lehet igen sokat várni, mert Oroszországban a segélyezésnek ezen módja még csak gyermekkorát éli. Egy czári ukáz megtiltja a Kaspi-tengeren tul lévő tartományokból a gabonanemüeknek Perzsiába való szállitását és felfüggeszti a szesz-adót, hogy igy is biztositsa annyira-mennyire, a nyomorgó nép sorsát.

Bolgár kiállitás.

Gazdasági és iparkiállitás Bulgáriában 1892-ben. A bolgár fejedelmi kormány Rusztcsukban és Philippopolisban az 1892-ik évben Ferdinánd herczeg védnöksége alatt, gazdasági és ipari kiállitást rendez. A kiállitás szeptember és augusztus hónapokban tartatik meg. A gazdasági kiállitáson csak bolgár termények vehetnek részt, mig az ipari kiállitáson való részvételre a bolgár kormány fel fogja hivni a külföldi gazdásági gépgyárosokat. A gazdasági kiállitás gazdasági gépészeti részére a bolgár kormány nagy sulyt kiván helyezni. A kiállitás élén Georgief miniszteri tanácsos és Nesztorov állami főmérnök állanak. Érdekes a dologban az, hogy a bolgárok tárgyalásokat folytatnak a *temesvári kiállitás* rendezőbizottságával az összes kiállitási épületeknek a saját czéljaikra való megvásárlását illetőleg.

Kiállitás és vásár.

Országos gyümölcs- és konyhakerti termény-kiállitást rendez az orsz. magyar kertészeti egyesület a födmivelésügyi miniszterium erkölcsi s anyagi támogatása mellett, október hó 3—12-ig bezárólag. A kiállitás czélja a beküldött gyümölcs- és konyhakerti termények elárusitása, fajelnevezések tisztázása, végül pedig a csomagolás és feldolgozás egyes módozataival megismertetni a kiállitókat és a közönséget.

Apró közlemények.

Vásárelhalasztások. *A bécsi szt.-marxi marhavásár* okt. 12-éről 13-ára, *Jánosházai* (Vas m) okt. 15-éről 16-ára halasztatott. Az *egri* vásárok ezentul vizkereszt utáni hétfőn. Pongrácz-nap utáni hétfőn, Sarlói boldogasszony utáni hétfőn és Szt-Mihály napján fognak megtartatni — Egy az 1895-ik évben tartandó **magyar országos kiállitás** előértekezletei folytattatnak a kereskedelmi miniszteriumban az elnökséget valószinüleg maga a miniszter alakitja meg. — **A tőzsdén** a zsidó-ünnepek miatt f. hó 3-ik és 12-én üzleti felmondások nem eszközöltetnek — **Spiegl S.** fővárosi magkereskedő csődbe került. — **Birtokváltozás.** *Kollerich Pál* budapesti lakos megvette 300,000 frtért a 8900 k. holdas kékkői uradalmat özv. gróf Forgách Antalnétól.

Időjárás.

A légnyomás határozottan emelkedett, 63—70 között. Átlagos hőmérsék 3·1°—14·1° között ingadozik. Uralkodók a déli irányu szelek. Időjárás derült, csak Fiume és Trencsén felett borult az égbolt. A magas légnyomás Oroszország fölé huzódott és az éjszaknyugati depresszió délkeleti irányban terjedt; a légnyomás tehát nyugaton sülyedt. Európában az időjárás tulnyomóan száraz volt. esőt csak a depresszió környékéről, Angliából és Francziaországból jelentenek. *Egyelőre még többnyire derült száraz, enyhe — éjjel hüvös — idő várható. Később nyugatról borulás valószinü.*

Irodalom.

(R.) **Csikvármegye közgazdasági állapotai és a székely kivándorlás.** T. *Nagy Imre* megyei közgazdasági előadó jelentése az 1890-ik évről.

A székely kivándorlás és ezzel összeköttetésben Csikvármegye közgazdasági viszonyai élénken foglalkoztatják a napisajtót. Közvetlen a dolog lényégébe ható észleletekről, a melyek segitségével egyedül következtethetünk a baj biztos orvoslására, nem igen hallottunk. — Ezt találjuk meg Nagy Imre könyvében.

A székely viszonyok, a székely nemzetség szokásai, egyéni jó vagy rossz tulajdonságait elismerésre méltó tárgyilagossággal és alaposan ismerteti a fentemiitett jelentés. Igen sokan a leghelytelenebbül itélik meg a székely viszonyokat. A legtöbb ember a kivándorlás főokozójául a túlnépesedést tartja.

Nagy Imre megtanit az ellenkezőre a midőn kimutatja, hogy a vármegye minden egyes lakosára 7·7 katasztrális hold esik. Ha tehát a lakosságbó minden 3 személyt veszünk egy családnak, akkor minden családra 23.1 kat. hold terület jut. Ha pedig a müvelés alatt álló területet veszszük számitásunk alapjául, akkor egy személyre 1·8. minden családra 5·4 hold esik. Bármelyik terület átlagát vegyük fontolóra, egyik sem mutatja a túlnépesség jelenségét.

A fő azonban a mi a megélhetést nehézzé teszi, a hibás gazdálkodásban rejlik, a mely a két nyomásu rendszertől még maig sem bir megszabadulni s ennek tudható be azután az. hogy a megye müvelés alatt levő területének 52·9% marad évenként ugarnak, holott Magyarország egész területén a ugarnak hagyott terület 16·8%. Az ugar és a bevetett terület közötti viszony Csikvármegyében a legrosszabb. A kettős nyomásu gazdalkodási rendszert különben az előadó jelentésében okadatoltnak találja, a mennyiben Csikvármegyében a földek még tagositva nincsenek s azok elaprózása annyira megy, hogy egy 5—10 holdas birtok, a mely már közép birtok számba megy a székely vidéken, 40—80 parczellára van szana-szét szórva a határban, ugy, hogy az egyes birtok részek 1½—2 órajárásnyira fekszenek egymástól, hogy a birtokviszonyok ismertetésével kiterjeszkedik megyéjének egész közgazdasági életére, sorra tárgyalva az egyes ágakat. Mindenesetre a székelyek köszönettel fogadhatják közgazdasági előadójuk e munkálatát, mi pedig az érdekes jelentésre, mely a székely kivándorlás okait nemcsak alaposan fejti ki, de annak magakadályozására egészséges tanácsokkal szolgál, melegen hivjuk fel olvasóink, első sorban pedig az illetékes körök figyelmét.

Vettük **a magyaróvári m. k r. gazdasági akadémia** értesitőjét az 1890/91-iki tanévről. Az értesitő több részre oszlik. Az első rész az intézet történetével foglalkozik, melyből minket különösen a statisztikai adatok érdekelhetnek. Az intézet története négy korszakra oszlik, volt pedig hallgatója

az I-ső korszakban	1818-tól	1850-ig	782
II. «	1850-től	1869 ig	1483
III. «	1869-től	1884-ig	1568
IV. «	1884-től	1890 ig	451
		összesen:	4284

A mult tanévben 114 hallgatója volt a tanintézetnek.

A második rész az akadémia szervezeti alapszabályait tárgyalja, melyekből megtudjuk, hogy a tanulók oktatásával az igazgatón kivül 6 r. tanár, 1 rendkivüli tanár, 4 tanársegéd, 2 állami ösztöndijas foglalkozik. A negyedik részben az akadémia gazdasága és az akadémiával kapcsolatban levő állomások leirását találjuk Van pedig öt ily állomás u. m: Gazdasági eszköz- és gépkisérle i-, vegykisérleti-, vetőmag-vizsgáló-, növénytermelési-, kisérleti-, meteorologiai állomás.

Az értesitő egy példányát kivánatra bárkinek megküldi az akadémia igazgatósága.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: DR. LIEBERMANN LEO.

Budapest, október hó 2-án.

A gazdasági chemiának a gyakorlati gazdára fontos mozzanatairól értesitést adni a gazdasági vegytani rovat czélja. Tartalmazni fog tehát:

1. Jelentéseket általános érdekü vizsgálatokról es tanulmányokról a külömböző talajokat és gazdasági növények életfeltételeit illetőleg, továbbá fontosabb trágyázási es trágya-conserválási kisérletek eredményeit.

2. Közleményeket, uj buvárlatokról az életvegytan köréből, a mennyire azok a növénytermelésre, az állattenyésztésre, állattartásra, hus- és tejtermelésre és általában az állatok okszerü táplálására (takarmányozására) befolyassa birnak.

3. Uj mozzanatok ismertetését a mezőgazdasági ipar vagy egyaltalában olyan iparágak terén, melyek a mezőgazdát mint nyersanyag-termelőt érdekelhetik.

4. Emberi és állati tápszerek előállitására és eltartására vonatkozó közleményeket.

5. «Vegyesek» rovata alatt pedig általános érdekü olyan dolgok közöltetnek melyek a fenti pontok alá nem sorolhatók. Idekerülnek többek között az emberi és állati tápszerek, műtrágya félék és használati czikkek hamisitásairól, esetleg ezen hamisitások felismeréséről szóló közlemények. A gazdasági vegytani rovatba felvetetnek rövid, eredeti közlemények, továbbá referátumok a bel- és külföldi szakirodalomban megjelent ujabb keletü fontosabb közleményekről, értekezésekről és könyvekről.

A rovat iránya tisztán gyakorlati, azaz mellőzünk mindent, miről feltehető, hogy specialis szakképzettség nélkül meg nem érthető, vagy hogy a gazdát közelebbről nem érdekelheti.

Dr. Liebermann Leo.

Talaj és trágya.

Folyóvizi iszap mint talajjavitó szer.

(Közlemény a budapesti m. k. vegykisérleti állomás dolgozdájából.)

Azon szerek között, melyek talajjavitásra alkalmasak, több figyelmet érdemelnének a gazdaközönség részéről a folyóvizek iszapjai.

Ezek rendesen a legkitünőbb termőtalajok összetételével birnak és ott, a hol könnyen megszerezhetők, első sorban vannak hivatva arra, hogy mint talajjavitó, talajgazdagitó anyagok szolgáljanak. Tudjuk, hogy Egyiptom ősidőktől fogva mesés hires termékenységét a Nilus áradásai alkalmával a földekre hordott iszapnak köszönheti. Tulajdonképeni trágyaszereknek a folyók iszapja nem nevezhető, mert a növényi tápanyagok, bár a növényzetre több mint elegendő. de mégsem olyan mennyiségben vannak bennük, mint azon anyagokban, melyeket tulajdonképen trágyának szokás nevezni és semmi esetre sem fizetnék ki a szállitást nagyobb távolságokra.

Érdekesnek tartom itt felemliteni azon két folyóvizi iszap ujabb keletü elemzési eredményét, melyek a budapesti, a földmivelési miniszterium kebelében müködő, m. k. vegykisérleti állomáson eszközöltettek.

Ezek elsője egy *kőrösvizi* iszap volt, mely száraz állapotban (105° C-nál száritva) tartalmazott:

7·46% szerves anyagot,
0·57% kálit (K_2O),
0·27% légenyt (nitrogen),
0·15% foszforsavat (P_2O_5)

és sok meszet.

Megjegyzendőnek tartom azonban még azt is, hogy az a 0·57%-nyi káli mind a sósavban oldható részből való, mi még valószinüvé teszi azt is, hogy az összes káli-tartalma még jóval nagyobb.

Ezen iszapot a hozzánk küldött tudósitásból itélve, már több idő óta használja a mezőtelegdi uradalom, mely azt maga aknáztatja a Kőrösből.

A második egy *marosvizi* iszap, mely száraz állapotban tartalmazott:

11·56% szerves anyagot,
1·70% kálit (összes),
3·30% meszet,
0·17% légenyt,
0·19% foszforsavat.

Már ezen két elemzés is mutatja, hogy kivált nem megvetendő mennyiségü káli-tartalmuk folytán érdemes volna a folyóvizi iszapokat tovább vizsgálni, velük kisérleteket tenni, ezeket mint talajjavitó illetve, mint másodrendü trágyaszereket alkalmazni, különösen ott, a hol az csekély költséggel kivihető.

Ezen irányban tudtommal nálunk még vajmi kevés történt.

A természetes talajjavitásnak ilyféle módját eszközli, mire már fent czéloztam, a Nilus évenkinti áradásaival, melyek nagymennyiségü nilvizi iszapot hagynak vissza.

A Nilus-iszapban következő foszforsav- és káli-mennyiségeket találtak különböző buvárok:

	Horner	Wicke	Peters
Foszforsav:	—	1·10%	0·14%
Káli:	0·47%	1·20%	1·60%

Ezen különböző buvárok által talált eltérő értékek abban lelik magyarázatukat, hogy, mint már magam is tapasztaltam, egy és ugyanazon folyóvizi iszap szilárd részeinek tartalma már rövid időközökben is gyakran felette nagy változásoknak vannak alávetve.

Egészben véve azonban az elemzések azt mutatják, hogy az általunk vizsgált kőrös- és marosmenti iszapok nem szegényebbek, mint a Nilus iszapja.

Feltünő gazdagok Németország némely folyóvizi iszapjai kálitartalomban; mig a foszforsavtartalom elenyésző csekély; hogy csak néhány példát emlitsek:

	Leine	Rume	Innerste	Weser	Aller
Káli:	2·20%	2·87%	2·23%	2·44%	2·55%
Foszforsav:	0·22%	0·08%	0·12%	0·0[illegible]%	0·07%

Hogy vizi iszappal mit lehet elérni, azt tanusithatják Németország és Holland némely tőzeges és homokos vidékei, melyeket ugynevezett tengeriiszappal (Seeschlick) hordtak fel.

Ezen iszapot, mely a folyók torkolatánál, a tenger sósvizével érintkezve, gyorsan ülepedik le, folytonos kotrás által távolitják el és bocsátják a talajjavitások eszközlése czéljából a termelők rendelkezésére.

Ezen iszapnak azonban, mely szerves anyagban és légenyben nagyon gazdag, minthogy a városi csatornák hulladékai stb. is belekerülnek, bizonyos hátránya az, hogy onnét oly alkatrészek is kerülnek belé, melyek a talajban károsan hatnak; milyenek a sulfidek és vasoxydulsók, melyeket a levegőn való állás által szoktak ártalmatlanná tenni.

A levegőn való állás által u. i. ezek oxydáltatnak, a mi által azután oly alakban kerülnek a talajba, hogy a növényekre nem hatnak károsan.

Tajékoztatásul álljon itt néhány ily «Seeschlick» elemzési eredménye, ezen elemzések a brémai «Moorversuchsstation»-on eszközöltettek és a következők:

	I.	II.	III.	IV.
Kali:	0·72%	0·46%	0·70%	0·68%
Foszforsav:	0·21%	0·17%	0·20%	0·19%
Légeny:	0·32%	0·19%	0·26%	0·26%

Az itt felsorolt adatok ugy hiszem elég nyomós bizonyitékok a mellett, hogy jó volna, ha több figyelem fordittatnék a mi gazdaközönségünk részéről is a folyóvizi iszap, mint talajjavitó és gazdagitó szer alkalmazására.

*

Utóirat. A kulturmérnöki hivatal azon kérdéssel fordult hozzánk, vajjon egy köbméter zavaros (iszapos) Maros-viz, ha az öntözésre használtatik, milyen értéket képviselhetne, tekintettel az iszapban foglalt kali-, foszforsav- és nitrogenmennyiségre. A vizben levő iszap mennyiségét meghatározva, azon eredményre jutottunk, hogy 2·2 pro mille iszaptartalom mellett egy köbméter Maros-viz körülbelül 1 krt érhet, azaz ilyen áru trágyát pótolhat. *Dr. Bittó Béla.*

Az istállótrágya értékcsökkenése kilugozás és erjedés következtében. (Közli: *dr. Könyöki*). *Roberts* és *Wing* megvizsgálták, mily változáson megy keresztül az istállótrágya kilugozás és erjedés által és azon eredményre jutottak, hogy a lótrágya erjedés által háromféle kárt szenved: 1. az összes suly tetemesen [illegible]kken, 2. a viztartalom növekedik és 3. az ér[illegible] trágyaanyagok százalékos tartalma csökken. [illegible]- és tehéntrágya keveréke pedig, mely 6 hónapon át a kilugozásnak ki volt téve, nitrogen-tartalmának 32%-át. foszforsavtartalmának 47%-át és kalitartalmának 35%-át vesztette. Kitünik ebből, hogy lótrágya, mely 6 hónapon át a levegőnek és esőnek ki van téve, trágyázási értékének majdnem felét veszti ló- és tehéntrágya keveréke pedig, ha a reá csapott eső gyorsan lefolyhat, szinte tetemes értékcsökkenést szenved, de nem oly mérvüt, mint a rothadásnak kitett lótrágya. Ellenben veszteség nem volt constatálható azon esetben, ha a trágya gyorsan száríttatott.

(Biedermann's Centr.-Bl. f. Agrikulturchemie XX. Jahrg. 437. U. S. Depart. of. Agriculture. Exper. Station Record. Vol. 1., 1890, No. 5 p. 276—280.)

Répatrágyázási kisérletek Dániában 1888—1890-ben. (Közli: *dr. Könyöki.*) A dánországi czukorgyárak a chilisalétrom alkalmazását, mint czukorrépatrágyát három éven át a következő eredménynyel tanulmányozták. 1. 200 font chilisalétrom a dániai tonnaföldre (= cca 0·9 magyar hold) a répakulturára határozottan előnyösen hat, még nagyon trágyadus talajon is, ha elegendő foszforsav van jelen. Káros hatás a répa minőségére nézve, nem volt konstatálható. 2. 400 font chilisalétrom a dániai tonnára, kevésbbé előnyös, jó karban levő földre, mint a kisebb 1. alatt emlitett adag és a répa minőségét is kedvezőtlenül befolyásolja. De sovány talajra a nagyobb trágyamennyiség igen előnyös és a répa qualitása sem szenved. 3. A chilisalétrom egész vagy részbeni alkalmazása, mint melléktrágyázási anyag, nem jár előnynyel közvetlen a vetés előtti trágyázással szemben. 4. Az egyoldalu foszforsavtrágyázás, csakis sovány talajon alkalmazandó és a répa minőségére nincs befolyással.

(Biedermann's Central-Bl. j. Agriculturch[illegible]e XX. Jahrg. Ugeskrift for Landmaend, 1891. 10 [illegible] 259—266 [illegible].)

Nitrogéntrágyázási kisérletek zab alá. (Közli: *dr. Könyöki.*) *Leydhecker* tanár kisérleteinek eredményét közli, melyek annak kideritése czéljából tétettek, valjon mely idő legalkalmasabb a zab chilisalétrommal való trágyázására. A trágyázáshoz használt chilisalétrom mennyisége 1 ha.-ra (= 1·7 magyar hold) 100 kgr. volt, legalkalmasabbnak bizonyult, mint feltrágya. A kisérlethez használt négy különböző zabnem átlagos termelési mennyisége, trágyázás nélkül — a megmivelt föld kiterjedésére számitva — 12·75 l. mag és [illegible]2·8 kgr. szalma. Ha a trágyázás a vetés után történ[illegible] 15·25 [illegible]. mag és 14·02 kgr. szalma ha a kiakadás után trágyáztatik, 16.75 l. mag, és 15·92 kgr. szalma nyeretik. A termés eredménye pedig, mely azon esetben éretik el, midőn igy a trágyázás a zöld vetésre alkalmaztatik 18·0 [illegible]. magból és 16·1 kgr. szalmából állott, 1 ha, meg nem trágyázott területen 27·5 hl. mag és 25·6 q. szalma; 100 kgr. chisalétrom alkalmazása mellett pedig 33·34 hl. mag és 28·18 q. szalm a termett. Ezen kisérletekből tehát kiderül, hogy zab alá a chilisalétromot feltrágyának alkalmazhatjuk legczélszerübben

(Bidermann's Centrbl. f. Agriculturchemie, XX. Jahrg. 434. Oester. landw. Wochenbl. 1891, W. 24, 189.)

A thermo-foszfát (egy uj trágyaszer) alkalmazásáról. Thermofoszfátoknak nevezik azon terményeket, melyek ugy állittatnak elő természetes (ásványi) foszfátokból (phosphoritok stb.), hogy ezek több órán át körülbelbelől 1200 fokra hevittetnek. Ezen hevités alkalmával állitólag olyan átváltozásokat szenvednek, melyek előnyösen hatnak a növények által való értékesittetésökre Ch. Fasquelle a franczia «Société nationale d'agricultur-»hoz intézett egy közleményében nehány trágyázási kisérletről tesz emlitést, melyet ezen uj gyártmánynyal végeztek. A közölt kisérletek ugyan még nem alkalmasak arra, hogy magunknak a termofoszfátok értékéről véleményt alkothassunk, de ugy látszik, hogy érdemes lesz a dologgal tovább foglalkozni. (Journal d'agriculture pratique, 1891, t. II. No. 36.)

Foszforsav- és nitrogéntrágya együttes alkalmazásának szüksége: Fasquelle fent idézett közleményében emlékezteti a gazdaközönséget *Boussingault*, továbbá *Müntz* és *Girard*, bizonyos észleleteire, melyeket *rendkivüli fontosságuk miatt* nem mulasztunk el a magyar gazdaközönséggel ezuttal szintén közölni. Már *Boussingault* constatálta a nitrogén- és foszforsavtrágyák együttes használatának nagy előnyeit, mit a gyakorlatban a guanofélék, csontliszt stb. alkalmazásával lehet elérni. Foszforsavtrágya elegendő nitrogen nélkül, vagy megforditva nitrogéntrágya elegendő foszforsav nélkül, nem ád kielégitő eredményt. *Müntz* és *Girand* a mint magukat kifejezik, megvoltak lepetve, midőn különböző aratásu növények chemiai vizsgálatából kitünt, *hogy a foszforsav- és nitrogéntartalom között határozott összefüggés van.* A számarány a két alkatrész között ugyan távol sem állandó, de általános érvénynyel bir azon tény, *hogy annál több nitrogént tartalmaz egy növény, minél gazdagabb foszforsavban.* Ebben láthatjuk theoreticus alapját azon fent emlitett szabálynak, hogy foszforsav- és nitrogén-trágyák együttesen alkalmazandók.

Állati hulladékok mint nitrogén-trágyák értékéről *Müntz* és *Girard* érdekes kiserleti eredményeket közlenek. A szerint, a mint a különböző anyagokból egyforma, jól nitrificáló földben több vagy kevesebb légenysav képződött, lett viszonylagos értékük meghatározva. Az állati hulladékokat három csoportra lehet osztani, mely osztályozás helyességét igazolták a trágyázási kisérletek is. 1-ső csoport. Ide tartoznak: száritott vér, szaruliszt, husliszt, guano. Ezek oly gyorsan nitrificálódnak, hogy az ásványi nitrogén-trágyákkal (chilisalétrom) csaknem egyenértéküeknek lehet tekinteni. Hatásuk már azon aratásnál érvényesül, melynél alkalmaztattak. 2-ik csoport. Ide tartoznak: pörkölt bőrliszt, gyapjuhulladékok, poudrette. Ezeknek hatása csak későbbi aratásoknál lesz észrevehető. A 3-ik csoportba tartozik a nem pörkölt bőrliszt, mely hatástalan. (C[illegible] rendus. 1891. junius.)

Életvegytan.

A rostanyag (cellulose) értékesitése kérődzőknél és ovaknál. *N. Zuntz* szerint a kérődzők gyomoremésztése ugy van berendezve, hogy azon hosszu idő alatt, mig a tápszerek a gyomorban maradnak, bizonyos erjedési folyamatok következtében a rostanyag feloldódik (feltáratik) ugy, hogy a rostanyag által ugyszólván beburkolt tápanyagok felszabadittatnak, könnyebben emészthetőkké válnak és maga a rostanyag is részben emészthető állapotba jut.

Ezen normális, a rostanyag feltárására szolgáló erjedés azonban, ha a rostanyagdus táplálékkal együtt sok, könnyen emészthető keményitő- vagy czukorféle is jut a kérődző gyomrába, első sorban ez utóbbiakban indul meg és a táplálkozásra értéktelen anyagokká — külömböző savakká, mocsárléggé stb. — változtatja s emellett *a rostanyagot feltáratlanul hagyja.* Igy tehát nem értékesithető sem a rostanyag, sem az, a mit ez beburkol.

Sokkal kevésbé gátolják a rostanyag feloldását a proteinfélék és még kevésbbé a zsiradékok.

Ebből tehát a gyakorlat azon következtetést fogja levonni, hogy a kérődző állatok rostanyagdus, nyers takarmányát csakis protein- vagy zsiradékban gazdag tápszerekkel szabad keverni. (Ilyenek volnának p. o. az olajpogácsák. Ref.)

Egészen máskép áll a dolog lovaknál. A ló nem igen alkalmas olyan tápszerek értékesitésére, melyek a tápanyagokat rágás által könynyen szétrepeszthető rostanyagburkokban tartalmazzák. A nyers takarmányhoz kevert keményitő- és czukorféléket a ló elég jól fogja értékesiteni, mert az erjedés (a rostanyag erjedése és feloldása is) főképen a vastagbélben indul meg, tehát akkor, mikor a keményitő- és czukorfélék már (a vékonybélben) felszivattak.

(Pflugeri Arch. f. Physiologie, 49, 477.)

A répaszeletek és moslék etetéséről, tekintettel a bennök levő sok vizre. A kilugozott répaszeletek és a szeszfőzdékben nyert moslék etetésénél tekintetbe veendő, hogy a tápanyaghoz arányitva nagyon sok viz jut a szervezetbe. Erre nézve nagyon fontosak azon eredmények, melyekre Maercker állatokon végzett kisérletei alapján jutott.[1]) Etetési kisérleteiből kitünt, hogy tehenek igen nagy mennyiségü (egész 40 kgrig) kilugozott répaszeletet képesek fogyasztani, a nélkül, hogy az a tejtermelésre károsan hatna, sőt sok esetben a nagymennyiségü viz a tejmirigyek müködésére még kedvező, ingerlő hatásunak is bizonyult, a nélkül, hogy ezáltal a tej minősége szenvedne. Nagyon figyelemreméltó azonban azon tapasztalata, hogy nagy adag répaszelet etetése után az élősuly növekedése valamivel csökken. Az adag határa, melynél az élősuly csökkenése még nem mutatkozik répaszelet etetésénél, Maercker szerint fejőstehenekénél darabonként és naponként 30 klgr., hizóökrönél 35—40 klgr. és hizójuhoknál 4 klgr.

Némileg másként áll a dolog a szeszfőzdék moslékával. Moslék-etetésnél is, ha bizonyos határt tullépünk, a csökkenés az élősuly gyarapodásában szintén beáll, a határ azonban itt sokkal nagyobb, mint a répaszeletnél. Moslék alakjában az állatok körülbelül kétszerannyi vizet képesek felvenni, mint kilugozott répaszeletek alakjában. Igy 80 liter moslék etetésénél káros hatás még nem mutatkozott, mig 80 klgr. répaszelet adagolásánál igen. Maercker szerint ez onnan ered, hogy az állatok a moslékot rendesen forrón kapják és mennél forróbb a moslék, annál jobb hatásu, Maercker ezen tapasztalatai megerősitést nyernek azon kisérletek által, melyeket Mares[2]) embereken végzett és melyek szintén azt eredményezték, hogy viznek nagymértékben ivása a szervezet anyagcseréjében a légenytartalmu anyagok nagyobb-mérvü kiválását eredményezi.

Az ok, hogy miért hat az állati szervezetben a nagyobb vizmennyiség felvétele a fehérnyeanyagok felbontására, még nincs eléggé felderitve. Az észleletek szerint azonban állatok, melyek hoszszabb ideig fölös mennyiségü igen vizes moslékkal lettek etetve, észrevehetően fogytak testsulyukban. A viznek nagymértékben való felvétele tehát a szervezet fehérnyéjének nagyobbmérvü elpusztitását idézi elő, ugy, hogy a test sulya csökken. Mares szerint a viz ily körülmények közt a protoplasmát megöli azáltal, hogy feloldja és ekkor fehérnye-tartalma elpusztul. A tulságos viz felvétele a test nedveinek sürüségét annyira alábbszállithatja, hogy a szervezet protoplasmája addig, mig a rendellenes viztulmenynyiség elháritva nincs, részben feloldatik.

Ha a tulságos vizmennyiség felvétele hoszszabb időn át naponta rendesen ismétlődik, akkor a testsuly apadása nemsokára bekövetkezik és ennek meggátlására csakis az szolgálhat, ha a táplálékhoz fehérnyedus anyagok kevertetnek nagyobb mennyiségben, mert zsirnak, vagy szénhydrátnak hozzákeverése a sulyveszteséget nem gátolja. *Krámszky.*

---

1) Bied. C. Bl. 1890. p. 452. Braunschweig. Landw. Zeitung 11. Jahrgang, 1890. p. 43.
2) Magdeburg. Ztg. 91. 25.

Mezőgazdasági ipar.

A fécalanyagok kiküszöbölése és értékesitése. A fécalanyagok káros hatásának elháritására *Ketjen L.* már 1889-ben, az összegyüjtött fécalvizek melegitését és az akkor elillanó ammoniaknak, kénsavas ammon gyártásra való felhasználását ajánlotta. Amsterdamban kisérletileg a fécal-vizek ilyképpeni feldolgozása egy éven át igen kedvező eredménynyel gyakoroltatott. A fécal-vizek mésztejjel 111 C^0-ra való hevitésük után csak 0,0085% ammoniakot tartalmaztak még, s e mellett a folyadék teljesen desinficiálva volt. 8750 köbmtr. ilynemü folyadék 72100 kgr. kénsavas ammont szolgáltatott. A párló készülékben visszamaradt anyag szürőpréseken dolgoztatott fel. A száritott maradék 0,518% nitrogent, 1.157% foszforsavat és 0,155% kálit tartalmazott, s igy mint trágyaszer lényeges értékkel birt.

(Zeitschrift für angewandte Chemie, 1891. 10. füzet, 294—295. l.) *Dr. Könyöki.*

A poseni kisérleti állomáson 1890-ben teljesitett korpavizsgálatok eredménye. *Loges G.* közli (különlenyomat a «Landw. Wochenblatt für Posen» 1891, 23. sz.-ából), hogy azon korpaminták közül, melyek a poseni kisérleti állomáson 1890-ben vizsgáltattak, a rozskorpamintáknak csak 216%-ja volt tiszta, azaz nem tartalmazott más hozzákevert idegen anyagot; 78·4% pedig hamisitottnak bizonyult, még pedig 68·2% ocsut, 8·5% homokot és földet (egész 18%-ig) és 1·7% mas keverékanyagot tartalmazott (p. o. 40% finomra őrölt pelyvát). Továbbá tartalmazott 18·2% anyarozst még pedig oly mennyiségben, hogy azon korpa takarmányozása ellen óvást kellett emelni. A vizsgált buzakorpa-minták 28,5%-a ocsut tartalmazott, 3·7% homokkal volt hamisitva, 67·8% tisztának bizonyult; de utóbbiak közül nem tekinthető mindegyike jó minőségünek. Ocsu a korpa tápértékét csökkenti. Gyommagok ugyan több proteint és zsirt tartalmaznak, mint a korpa, de a gyommagok külső héjja — különös alkotása folytán — csak nehezen emészthetők. Az ocsu mérges gyommagot is tartalmazhat (p. o. konkoly, csormolya), mely esetben az a marhára veszélyes lehet. Azonkivül sok ily mag a trágyával hozatik a földre és igy is károsan hat, mert szennyezi a talajt. Végre az ocsu satnya és beteg, azaz bacteriumokkal inficiált magot is tartalmaz, melyek a trágyával a földrevitetnek s igy gabonabetegségeket idézhetnek elő. *Dr. Könyöki.*

Egy, csersavban rendkivül gazdag cserzőanyag jut ujabb időben Európában forgalomba, az u. n. *Canaigre*-gyökér. Átlag 4—5-ször annyi csersavat tartalmaz, mint a cserhéj és a valoniánál is sokkal gazdagabb. A *rumex hymerosepalus* nevü növénynek gyökere ez, mely Arizonában, Uj-Mexicoban, Californiában vadon terem, s mely mély homokos, különben alig értékesithető talajt kedvel.

(Zeitschr. f. ang. Chemie 1891, p. 513.)

Vegyesek.

Kőszén- és coaks-hamuk átlag-összetételét (14 elemzésből). (Közli *H.*) E szerint tartalmaznak 40·87% kovasavat, 27·12% aluminium-oxydot, 22·95% vas-oxydot. 0·32% manganoxydot, 3·57% mész-oxydot, 1·45% magnesium-oxydot, 0·56% foszfor-savat, 2·37% kénsavat, 0·81% kaliumoxydot, kevés natront és nyomokban zink-oxydot. Ezen hamufélék tehát alig birnak trágyaértékkel; daczára ennek azt hiszi *H.*, hogy érdemes azokat szitált állapotban komportirozáshoz használni.

Robbanó mütrágyakeveréket észlelt *Casali*, mely ugy készült, hogy czukorgyárban már használt csontszenet (spodium) kénsavval feltártak és chilisalétrommal kevertek. Belföldi gyáraink remélhetőleg értelmesebben fognak dolgozni!

---

b) **Thomas-salak — Martin-salak.** A Thomassalaknak ujabban vetélytársa akadt a Martinsalakban, mely ép ugy mint előbbi a vas fosforta anitásának mellékterménye, de sokkal kevesebb fosforsav tartalommal. Miután külseje után bajos a Thomas-salaktól megkülömböztetni, a kereskedelemben gyakran Thomas-salak elnevezét alatt kerül a forgalomba. A bonni gazdasági vegykisérleti állomás hivta fel először e hamisitásra a figyelmet, a mennyiben a hozzá Németországból vizsgálatra beküldött Thomas-salak feltünően kevés fosforsavat tartalmazott, azaz nem Thomas, hanem Martin-salak volt. Előre is figyelmeztetjük tehát gazdáinkat, hogy a Thomas-salak beszerzésénél a 20% fosforsavtartalmat kikössék, illetve szükségletüket megbizható helyről szerezzék be. A Bonnban eszközölt vegyvizsgálat szerint a Martin-salak tartalmazott 11·44% fosforsavat, 40·86% meszet, 14·31% kovasavat, 17·85% vasoxydot, 9·98% magnesiát, 5·56% mangánt, agyagot és egyéb ki nem mutatható anyagokat. Világos tehát a Martin-salak kevesebb értéke, és az a haszon mit belőle egynehány waggon Thomas-salak gyanánti eladásanál az «élelmes» kereskedő elér.

b) **A paprika maró növényi alja,** a mely mint füszert oly altalánosan kedveltté teszi a *Capsaicin.* Miután a paprika hazánkban nagy területeken müveltetik, nem lesz érdektelen e specialis magyar füszer e maró aljáról azaz a Capsaicinről *Molisch H.* legujabban megjelent müve után valamit elmondani. *Thresch* volt az első, a ki a paprikából egy intensiv maró izü anyagot választott ki, melyet ő Capsaicinnek nevezett el. *Flückiger* és *Buri* tanulmányai alapján tudjuk, hogy a Capsaicin $C_9H_{14}O_2$-őt tartalmaz. Ez ideig azon vélemény volt elterjedve, hogy a Capsaicin a paprikának minden részében föltalálható s csak *Molisch* kisérleteinek köszönhető, hogy a valót megtudhattuk. A Capsaicin kizárólag a paprika

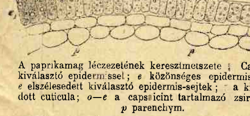

A paprikamag léczezetének keresztmetszete; Capsaicint kiválasztó epidermissel; *e* közönséges epidermis-sejtek; *e* elszélesedett kiválasztó epidermis-sejtek; a kidudorodott cuticula; *o—e* a capsaicint tartalmazó zsiros olaj; *p* parenchym.

belső léczezetében van meg, maga a magburok teljesen ment attól. Ha a paprika egy ily belső magválasztékán keresztül metszetet eszközlünk, ugy azt találjuk, hogy a léczezet felhámja (cuticula) sok helyen összefüggően kiemelkedik (lásd ábra) és az parenchim-sejtek és felhám között igy keletkekezett ür zsiros olajjal van kitöltve, mely nem egyéb, mint csepfolyós váladéka a növénynek, melyet kivülről a cuticula borit. Azon mértékben, a mint a cuticula emelkedik egyuttal az igy keletkezett üregben a növényi váladék is szaporodik, a mely kálival kezelve egy erősen maró s a Capsaicint nagy mértékben tartalmazó szappan-vegyet ad. Hogy vajjon a Capsaicin a léczezet egyéb igy pl. parenchim rétegében is előjön-e, biztosan megállapitani ez ideig nem sikerült.

Sojabab és sojakenyér. A sojababot körülbelül 30 év előtt hozták be Európába. Igen jól terem meszes agyagtalajban vagy homokos agyagban, bőven trágyázva foszforsavval. melyre ezen növénynek nagy szüksége van. Rendesen április hóban vetik, olyan módon, mint a borsót. A földet tisztán kell tartani, mig a soja eléggé befedi, hogy a gyom növését megakadályozza. A szárak és hüvelyek igen vastagok, minélfogva a növényt ki kell szakitani és a földre teriteni, hogy száradását gyorsitsuk. *Ménudier* dr. ez évben hektáronként 18 mm. aratott. Kilóját 1 frk. 80—2 frankkal fizetik. A sojababból kitünő kenyér készül, mely még egyszer annyi fehérjeanyagot, tizszer annyi zsirt, de ötször kevesebb keményitőt tartalmaz, mint a rendes kenyér, mi igen értékessé teszi kivált a czukros hugyárban (diabetes mellitus) szenvedők táplálásánál. (Revue internationale des falsific. d. desenrées alimentaires. 5e. Année. 1e. Livr. p. 17.)

A „Köztelek" tudósitásai.

Hont-Ujfalu, (Hont m.) szeptember hó. (*Braumüller Sándor* tudósitása.) (Termés. — A szőlők pusztulása. — Árak.) Az aratás a hoszszas esőzések folytán csak julius hó második felében volt kezdhető s folyton kedvezőtlen időjárás mellett csak sok bajjal befejezhető. A sok eső akadályozta a hordást, sok helyt a fél keresztek kicsiráztak s még szeptember elején is volt itt-ott a táblákon gabona. Daczára ennek, kedvezőtlen minőség mellett termésünk mennyiségileg szemben elég jó, szalmában bő. Egyik elléggé belterjes birtokon termett 1200 öles holdanként: *buza* 13 (26 kévés) kereszt adott 12 hlitert á hl. 72 kiló; *rozs* 10 kereszt adott 10 hlitert á hl. 70 kg.; *árpa* 14 kereszt adott 16 hlitert á hl. 60 kg.; *zab* 10 kereszt adott 14 hlitert á hl. 42 kg. A május és juniusban még reménytelen és a rovarok által okozott károk folytán sok helyt 3-szor vetett *répát* a sok eső helyrehozta s elég jó termést igér. A *csalamádé* rendkivül kedvezően fejlődött és a szokottnál jóval bővebb kaszálást adott. A *tengeri* szára nagy, csöve sok, de érése késik. A *burgonya* szárban nagyon buján megnőtt, gumó is elegendő termett, de *rothad.* Az egyedüli termény, a mely igen kedvezőtlenül áll, jobban mondva siralmasan tengődik — a *szőlő* ez nemcsak a téli fagyok, valamint a filloxera által szenvedett rendkivül, de a mutatkozó csekély fürtök a rohamosan elterjedt *peronoszpóra* által tönkretétettek és most, mikor már az érés ideje itt van, csak apró, fejletlen, félig elhervadt bogyókat látni. — *Állataink* a bőséges legelők mellett jók, csak a *bárányok* nem egészségesek. — *Gyümölcs* csak szórványosan termett, de a hol van, oly bőségben, hogy a kereslet kielégitést nyer. A gabonafélék értékesitése nem felel meg a nagy piaczokon jegyzett árviszonyoknak, bár az e vidéket átszelő garam-ipolyvölgyi vasuton a szállitás könnyen eszközölhető. A *buza* 10 frt és *rozs* 9 frton kel á q, *árpa* és *zab* iránt hiányzik a kereslet.

Ada, (Bács-Bodrog m.), szeptember hó. *Szobonya Bertalan* tudósitása.) (Aszály. — Termés. — Száj- és körömfájás. — Kiállitások Zomborban. — Bácskai állapotok. — Földmives-iskola.) Mig az ország legtöbb vidékének gazdái megsokalták az esőt, addig nálunk, a *Tisza partján, csaknem aszálynak nevezhető szárazság és hőség uralkodott,* s elmult az egész nyár a nélkül, hogy egyetlen és olyan esőnk lett volna, a mely három hüvelyknyire megáztatta volna szomjas földünket. És ezen aszály daczára ez az áldott föld mégis termett bőséges mennyiségben és kitünő minőségben *buzát, árpát, zabot és tengerit.* A *buza* kat. holdankint adott nálam 14, az *őszi árpa* 16, tavaly 18, harmadéve 20 mmázsát, a *zab* 13 q-; s ha a *tengeri* csak egyetlen esőt kapott volna a virágzáskor, akkor ma annyi tengeri van a bácskai Tisza mentén, hogy gazdáink nem tudják vala hová tenni. Igy is azonban igen kielégitő a termés, melynek betakaritása most folyik legjavában. — A járványos *száj-* és *körömfájás* ismételten fellépett, s a nagy szárazságban pedig a jószág legelője elsült. — *Burgonyatermésünk* alig érdemel emlitést, a *kerti vetemények* is viszszamaradtak. Augusztus közepén elvetettük a *repczét*, kapott is e hó elején egy kis esőt és szerencse, hogy nagyobb nem volt ez az eső, mert igy legalább a ki nem csirázott növény nem is sülhet el, mig azok, kik szórva-vetették repczéjüket, már annak elsülését konstatálják. — A *Bács-Bodrogh-vármegyei gazd. egyesület* e hó 26—29-ig termény-, gyümölcs-, konyha- és virágkertészeti kiállitást rendezett székhelyén, *Zomborban.* E kiállitás volt a második fontos ténykedése e derék egyletnek *szeptember havában*, a mennyiben *szeptember 20-án* lódijazást és lóversenyt tartott szintén *Zomborban.* Valóban elismerésre méltó az a ténykedés, a melyet e gazd. egylet kifejt, s melynek mozgató lelke és éltető eleme *Rombay Dezső* titkár. De szükséges is, hogy ez a gazd. egylet dolgozzék, mert ha valahol, ugy Bács megyéről elmondhatni, hogy még milliókat hagy a nép vissza a talajban kizsákmányolatlanul, tudatlansága miatt. Mert itt hiába van földmives-iskola, hiába létesülnek a szántóversenyek, a paraszt megmarad az ő sötét tudatlanságában, a miből csak lassan, az élénk egyesületi élet által folyton ébren tartva, ragadhatjuk csak ki. Mint fehér hollót tekinthetjük, ha a bácskai gazda saját elhatározásából adja be fiát a földmives-iskolába. S hogy ez iskola mégis tul van népesitve, annak oka az, hogy egyrészt a 4—500 lánczos (2200 □-öl) gazdák törekszenek első sorban fiaikat kitanittatni, másrészt vannak alapitványok, melyeken aztán néha jómódu parasztfiu is bejön az iskolába, máskülömben az ily alapitványi helyeket többnyire oly értelmes szegénysorsu paraszt ifjak szokták elnyerni, kiknek végczéljuk az, hogy kenyerüket szolgálat utján keressék meg.

Bia (Pest m. Dunántul) szeptember hó (*Remenyik Imre* tudósitása). (Termés.) A szaklapokban az évről sok kedvezőtlen gazdasági tudósitás jelent már meg; legyen nekem medengedve az 1891-ik év dicsérése. A gabonatermésünk jónak mondható. Ha a középtermést (10 évi átlag) 100-zal veszszük fel, a folyó évi termést a következő számokkal jelölhetjük: buza 100, rozs 97, árpa 141, zab 124. Tekintve a 10—11 frtos buza- és 9—10 frtos rozsárakat és hogy a dőlt, ázott, sárga-fekete árpánkat 7 frtért el tudtuk adni, a pénzjövedelem oly magasra rug, mint már régen nem volt. A *kapásnövények* a gabonánál jobb termést igérnek. Ez áll különösen a *kukoriczáról* és a *czukorrépáról.* Az utóbbiból kat. holdankint 180 métermázsát remélünk. A *burgonya* jó és rothadás miatt vidékünkön kevés panasz hallatszik. — Nagy előnye ez évnek a takarmánybőség. Miután sovány dombjainkon bő trágyázás és ennek megfelelőleg nagy állatállomány tartása nélkül gazdálkodni nem lehet, igen nagy fontossága van a takarmánytermelésnek. A sok eső itt-ott elrontott egy-egy kaszállást, de egészben elmondhatjuk, hogy van jó takarmányunk bőségesen. Nagy nyugodalom a csalamádé-abundantia. Mig tavaly a jármos ökröket és növendékmarhát már juliusban korpa-eleségre kellett fogni, hogy a meglevő kevés zöldséggel egyedül a fejős teheneket el tudjuk valahogy látni, addig ez évben minden marhánk jól él zöld takarmánynyal és szinte nem birjuk a fölösleget ensilálni. A szőlő azonban végleg cserben hagyott az idén. A mit a filloxera megkimélt, azt a peronoszpóra rontotta el. A munkás nép is meglehet ez évvel elégedve. Takarmánymunkák, aratás, cséplés, valamint a kapásnövények termelésénél jó keresete volt. Igaz a kenyér drága, de van kenyérpótlék bőven. A *bab-, kukoricza-, burgonya-* és *kerti veteményekből* nagy termés, *gyümölcs* is akad.

Hathalom (Veszprém m.), szeptember hó. (*Ihász Lajos* tudósitása). (Burgonyabetegség. — Szőrféreg. — 3 évi terméseredmény. — Vad mohar.) Augusztus 15-ike után bekövetkezett verőfényes, száraz időjárásunk a majdnem megkésett földmunkálatok, hordás és cséplés befejezését lehetővé tette, a *sarjuk* betakaritása, melyek ez évben szokatlanul bőven fizettek, befejeztettek, most már csak a *tarló herések*, s egyéb *herések sarjuja* van künn. A kiszántott *rozsok* helyébe vetett *köles, mohar*, jól fizet. *Kapásnövényeink* jó termést adnak. A *burgonya* a nedvesebb helyeken foltos, homokos földben jó termést ad. Itt egy különös jelenséget kell megemlitenem: aug. elején napfény mellett eső volt, s azon napon este köd. Harmadnap mulva a burgonya szára egészen elszáradt, mint szept. végén, de ez ugy látszik, a gumókra nem gyakorolt hátrányos befolyást.[1]) Ma már szőlőnkben is bizunk, hogy megérik s meglehetős bort fog adni. Nálam a tőkék szépek, rakottak. Állataink az abnormis időjárás folytán, daczára a rendkivül dus legelőknek, nem oly kövérek. mint máskor. A *juhoknál* nagy az elhullás, külö-

nösen a *bárányok* között fellépett nagymennyiségü tüdő- és gyomorférgek folytán. Bárányaim között a szőrféreg pusztit, — megköszönném, ha a gyógyitásról felvilágositást nyernék.[2]) A gabonanemüek termése vidékünkön nem sikerült. Nálam kivételesen a repcze 6 q-t adott à 1000 □-öl. Miután nekünk gazdáknak érdekünkben fekszik, hogy az idei termés felől tájékozva legyünk, s az álhireknek ne legyünk áldozatai: ide iktatom 3 évi átlagtermésemet, felkérve egyuttal gazdatársaimat, hogy hasonlóan cselekedjenek. *Hathalom* termése egyenlő nagyságu bevetett területen;

à 1000 □ bevetett terület		1889	1890	1891
buza	306 7	3211 kereszt	4094 ker.	2655 ker.
rozs	323 4	2169 »	3598 »	1954 »
árpa	174 7	2033 »	1789 »	1579 »
zab	134 2	1184 »	1717 »	1348 »
összesen	939 0	9797 ker.	11,198 ker.	7536 ker.

Érdekes kép ez! Láthatjuk belőle mily gyenge az idei termés. A gabona ugyan aránylag kevéssé rosszul fizet, de ennek aránya is mögötte marad a megelőző éveknek. A szalmahozam pedig igazán silány. A folyó év a *takarmánynemüekre: lóhere, luczerna, baltaczim, zabosbükköny, csalamádé, széna, sarju* bő. nemkülömben a *hüvelyesekre, kapás* veteményekre. Csalamádét igen sokat vermeltettem be és szárittattam meg. Mint szinte ritka jelenséget közlöm, miszerint az őszi tarlókat felében kiadtam kaszálni, annyi rajtok a *vadmohar*.

Zaturcsa (Turócz m.) szeptember hó. (*Zathureczky Imre* tudósitása). (**Időjárás. — Burgonyarothadás. — Husárak.**) A hosszu tél, mely után, elkésve földbe került vetéseinkre az idei tulesős és viharos nyár következett, silány terméssel jutalmazta csak gazdáink fáradtságát. Gabonanemüekben termésünk közép, népünk főtápláléka azonban a *burgonya kirothadt, hüvelyes veteméyeink* is rossz termést adnak. Szegénysorsu népünk, melynek fő élelmét a két utóbbi termény adja, a közeledő télen nagy nélkülözéseknek néz elébe. A *husárak* meglehetősen magasak, sertéshus 56 kr., marhahus 48 kr. és a birkahus 40 kr. kilogrammonkint, minden állat keresett és jól fizettetik.

Gyorok (Arad. m.) szeptember hó. (*Molnár Lajos* tudósitása.) (**Cséplés. — Kukoriczatörés. - Vetés. Száj- és körömfájás.**) Majd két hónapja, hogy nem volt esőnk s a megelőző három év szárazságához mérten még mindig elég jónak mondhatjuk időjárásunkat. A *cséplést* kiváló jó idővel végeztük be; a hol repcze vettetett, ott az öt héttel ezelőtti nedvesebb idővel kelt s kellő ugarba került repcze már a földet elboritja. Mert a mit 3 éven át nem ismertünk, most harmatos éjjeleink vannak. — Vidékünkön, melyhez a kovaczinai, kuvini, gyoroki, ménesi területeket számitom, a *kukoricza* törése már mindenütt szép eredménynyel fejeztetik be. Az őszi vetés a zöld takarmánynyal való rozs és őszi buzakeverékkel, de szorgalmasabb gazdáknál a magrozszsal is befejeződött már, a hol az őszi vetés nem kerül kukoriczatarlóba. Itt-ott a trágya-hordás, a keverő. valamint a vetőszántások is folyamatban vannak. E vidéken a kettős nyomás, kukoricza buza, variálva egyéb tavaszi vagy őszivel, dívik és a gazdák tulnyomó része annyira nem ismeri érdekeit, hogy a tarló tavaszig tarló s az őszi kukoricza után egy szántásba jön. A hegyalján elmondhatni, hogy 4—6 hét óta a *száj- és körömfájás* az emlitett községekben befészkelte magát s e baj már annyira elvesztette régebbi veszélyes jellegét, hogy komoly kimenetelü eset tudomásommal még nem volt. Tény azonban az is, hogy talán sohasem fogyott e vidéken annyi *creolin*, mint most, e bajok orvoslásánál. Az is érdekes és mindenesetre megjegyzésre méltó, hogy 6 év óta kisérem figyelemmel e járványos kórt, de még mindig csak szarvasmarhán és sohasem tapasztaltam, legalább e vidéken, sertésen, juhon vagy kecskén, holott ezek is ugyanazon községi uton hajtatnak a legelőre, a melyen a szarvasmarha. — A hol még *szőlő* van, ott asztali szőlőnek 30—35 -40 krjával kapkodják kilóját. Nagy baj, hogy már egy-egy községben az öt ujján megszámlálhatná az ember, hogy kinél *van még* vagy *van már* szőlőtermés. Elég vigasztaló, hogy ennyit is mondhatok, mert már ojtványokról is kerül chasselas a kereskedelembe s gyéritett uj és régi szőlőről is lesz a zóna által odavive, a hol többet fogyasztanak, mint a mennyit előállithatnak.

[1]) Az ilyen ismeretlen bajok fellépténél kérjük hozzánk néhány levelet stb. beküldeni, hogy az esetleges növénybetegséget idejekorán meghatározhassuk, s esetleg a védekezés is megejthető legyen. *Szerk.*

[2] Legközelebb megadjuk. *Szerk.*

Nagyvárad, szeptember hó. (*Elemény Aurél* tudósitása.) (**Időjárás. — Termés. — Árak.**) A pár hét óta tartott rekkenő hőség után hűvös esőre hajló idő az ijesztő mérvben elsült *legelőket* életre hozta. A *tengeritörés* folyik, a termés rosszabb a reméltnél. Csövesen sok helyt á m. hold 20—30 hliter az eredmény. A *sarju* betakaritva, sok helyen jobb termést adott, mint az anyaszéna. A *vetett takarmány*, hol kellő trágyázás előzte meg a vetést, sikerült. A *buza ára* beszállitva a malmokba 10 frt. A *László-malom* 75,000 mázsát vásárolt már, későbbi szállitásokra is. *Berettyó-Ujfaluban* a megyei gazd. egylet szép sikerrel, jutalomkiosztással egybekötött szarvasmarha-kiállitást rendezett. — *A helybeli szeszgyárak nagy trágyakészleteiket, a temesvári és aradi gyárak után, de eltérő módon, trágyafősz alkalmazásával conserválva, forgalomba hozzák, az előbbieknél tetemesen több légenytartalommal.*

Szeged, szeptember hó. (A *szegedi kenderfonógyár részvénytársaság* tudósitása.) (**Termés. — Árak.**) Bácskában, hazánk fő kendertermelő vidékén, az idei kender-termés határozott jónak mondható és az eredmény tán egy negyedével nagyobb, a mult évi szintén meglehetős közép-termésnek. Az árak, melyek a tavaszi áztatás után, még elsőrendü kenderért, 26 frton állottak, a jó termés folytán, 23—24 frtra csökkentek, mindig a legjobb bácskai kendert értve, mig alárendelt minőségek egész 17—18 frtig vásárolhatók. A rövid jelentésben ugyan nincsen helye azon hátrányos körülmények megbeszélésére, amelyek hazánkban a kendertermelés, illetve kidolgozás körül mutatkoznak, mégis, midőn ez ár-csökkenésről szólunk, fel kell emlitenünk azt, hogy csak azon nem eléggé kárhoztatható mód, a melyen a kenderkikészités Bácskában történik, egyedüli oka ezen ár-leszállitásnak, illetve annak, hogy a kendert csak a hazai ipar, a mely reá szorul, veszi meg fonási czéljaira, mig már az osztrák gyárak inkább a természettől sokkal silányabb gácsországi kendert használják fel, mintsem a nekik is közelebb eső bácskai rontott anyagot vásárolnák. Ezen ellenszenvet csak az értheti meg, aki tudja, hogy a természettől minden jó tulajdonsággal felruházott bácskai kender, — a sárban való áztatás és elégtelen kitörés által a fonás alkalmával 20%, szóval husz % *teljes kallót* eredményez, mig az orosz és olasz kenderek 4—6 %-ot vesztenek csak. A számok pedig a hátránynak csak egy részét mutatják fel, mig az emlitett körülmények a kender hasznavehetőségét még azontúl is jelentékenyen érintik. Nem szenvedhet kétséget az, hogy a rendesen kidolgozott magyar kendernek nyitva állana a világ piacza és mivel a kender bebizonyultan sokkal jobban fizet a gazdának is, akármily gabnanemnél, idején volna, hogy az érdekelt körök, közös kisebb áztató-telepek felállitásával ezen, ugy az egyesekre, mint a közgazdaságra fontos tényezővel komolyan foglalkoznának.

Zágráb, szept. 27. (*Bakay Nándor* tudósitása.) (**A gyümölcs-kiállitás.**) Eltekintve a testvéries demonstratióktól, a melyeknek részesei voltunk a legrészrehajlatlanabb alapossággal mondhatom, hogy nagy kár volna, ha ahhoz jobban értő szakembereink közül néhányan meg nem néznék az itten ma megnyilt gyümölcs-kiállitást; a melyre nézve minden irigység nélkül kijelenthetem, hogy nagyobb, mint a mi 1885. évi gyümölcs-kiállitásunk volt. A mi azután a sikerült és jól kifejlődött fajok sokaságát és tökéletességét illeti, ebben talán az itteni égaljnak is része van, az emberi tudomány és szorgalom mellett. Nagyot csalódnék, azonban a ki azt hiszi, hogy csak a hűvösebb hegyi levegőt kedvelő almák és körték fejlettek itt olyan tökéletesre, olyan hibátlan alakuakra, a szőlő és őszibaraczk is oly remek szép ezen a kiállitáson. mint a többi gyümölcs. Kiállitó is nagy számmal van, s többet vissza kellett utasitani, a hely szüke miatt; noha egy 130 méter hosszu. 10 meter széles csarnokban van ezen kiállitás, 4 sor asztalon és több remek csoportokban elhelyezve. Ez utóbbiak elsőrendű kertészek és uradalmak. A rendkivül választékos nagyszámú válfajokból nem lehet a megnevezésekbe bocsátkoznom. Szakembereknek kellene ezt megnézni. Igen szép a horvát-slavon gazdasági egyesület által szabad földben mintaszerüleg kiállitott amerikai szőlőiskola. Ez a kiállitás a gyümölcscsarnok előtt terül el. 35-féle amerikai és néhány egyéb nevezetes európai szőlőfaj van még a tavaszról elültetve. Az ültetvények másodéves tőkék. Különösen szépek a *Ripariák*, vannak 4—5 - 6 méter magas 7 évi erős hajtásokkal, dus sötétzöld nagy levelekkel. A 35 faj között kevésbé sikerültek: *Triumpf, Noah, Cinthyana* és *Canada, Brandt egészen* kiveszőben van. Az innen *Laibachig* terjedő *német-illyr* kertészetnek a kiállitáson erős nyomai láthatók, a gyümölcs Zágrában olcsó, a piaczon 1 krajczárjával a legszebb őszi baraczkot, körtét és almát kaphatni A zágrábi kiállitást ma 10—14 ezer ember látogatta.

Csehország répatermése a répaszedés előrehaladtával mind gyengébbnek bizonyul. A répa kicsi maradt, úgy, hogy ritka helyen érték el a tavalyi középtermést mennyiségben. A minőség általában gyenge s igy ott sem nagy értékü a termés, a hol a mennyiség megfelelő nagy. Az utóbbi hetek szép időjárása sokat javitott ugyan, de korántsem annyit, hogy Csehország répatermése a közepes évek eredményét megüthetné.

Dombovár (Tolna m.), szeptember hó. (*Dőry József* tudositása.) (**Termés. — Időjárás. — Viharok.**) A termés a *gabonanemüekben* igen gyenge; *buza* adott kat. holdanként 680 kilogrammot, *rozs* 480, *árpa* 900, *zab* 840, *őszi repcze* 600, *tavaszi repcze sárga* 570, *tavaszi repcze, fekete* 280 és *köles* 950 kgt. A leirt eredmény az allodialisan mívelt földek termése. mig a kisbirtokosok által mívelt földek még kevesebb hasznot adtak. *A gyümölcsöt* tönkretette a nagy tél; illetve a hideg, ugyszinte a *szőlőket* is, a melyeknél a mutatkozó csekély termést végleg a *peronoszpóra* emésztette fel. A *tengeri* jól áll és középen felüli termést ad; a *székely tengeri* törése befejeztetett. A *burgonya* nem rothad, termése középtermést igér. A *takarmányrépa* ott, a hol a tavaszszal a balha tönkre nem tette, elég jól áll és gyarapszik. *Takarmányban* kielégitő termésünk van, rétjeink 20—24 métermázsa szénát és ugyanannyi sarjut adtak és jó őszi mezővel kinálkoznak. *Bükkönyös zab*, mely kiváló mesterséges takarmányunk 28 - 30, *luczernáink*, az eddigi három kaszálás összeredményében 60, *baltaczimeseink* 30 q-t szolgáltattak, csak *lóheréseink*, a melyeket a tavalyi aszály és szárazság majd teljesen tönkretett, sikerültek rosszul, de azután jó és kiadó báránymezőt adtak. — Időjárásunk julius első hetében túlmeleg volt, a mi termésünkön sokat rontott. *Dombováron* a csapadék juliusban 48 és augusztusban 50 milim. volt, bár megjegyzendő, hogy a nagy záporok, a melyek a környékben voltak, egészen kikerülték Dombovárt, az augusztus 16 és 23-iki vihar. helylyel-közzel nagy jéggel. azonban óriási károkat okozott, épületeket döntött össze, fákat tört ki és a széna, és szalmakazalokat és a sarjuboglyákat teljesen felforgatta és a rohanó ár nagy részét elvitte. Az időjárás most túlmelegre fordult és szárazságra mutat hajlandóságot, a mely egyik sem kivánatos

Felső-Szeli (Pozsony m.) szept. hó. (*Fehér Zoltán* tudósitása.) (**Termés. - Vetés.**) Kedvező időjárásunk mellett pótolhatjuk elmulasztott munkáinkat. Közbe-közbe azonban egy kis eső nem ártana,

hogy a szántás porhanyóbb legyen s az őszi vetőmag lazább talajba jusson. Az éjjelek már kissé hűvösek, a *répa czukortartalma* nem igen gyarapszik, pedig nagyon reá férne még. A *legelők* buják, jól él a marha; télre is van takarmány bőven, különösen a *sarju* jobban fizetett, mint az anyaszéna; de minőségre is jobb, mert sem renden, sem petrenczében nem kapott esőt. *Szalmánk* kevés van. takarékosan kell az alommal bánni, a szemtermésre azonban nem lehet panasz, mert a *rozstól* eltekintve, mely középen alul maradt, a többi gabonanem megütötte a középmértéket, sőt az *árpa* több helyen igen jó terméssel jutalmazta a gazda fáradságát. *Kukoriczánkat* most kezdjük takaritani, ugy látszik, ez is igen jó termést igér; csak az baj, hogy ára nincs. Vető alá erősen szántunk s a vetés folyik.

Atkár (Heves m.), szeptember hó. (*Kiszely Géza* tudósitása). (**Termés. — Takarmányerjesztési kisérletek. — Csekély czukortartalmu répa.**) A folyton esős időjárás minden munkával elkésetett, az ugarok is késön kevertettek, a cséplést is folyton esők zavarták. A sok esőnek tulajdonitható az állandóan magas *napszám*, mely a takarmányok letakaritása és az aratás befejezése után is 1 frt. A termés eredménye nagyon külömböző. *Buza* helyenkint piros, nagyszemü és sulyos, de már ugyanazon község határában, sőt már a szomszéd táblából laza, apadt és szintelen. Vannak 64—65 kilós buzáink is, melyeknek ára egyáltalában nincs, sőt van tudomásom 7 frt 30 kros eladásról is, mi Budapesten 7 frt 90 krnak felelne meg. Termett 1200 □-ölenkint 3—5 q. Az *árpa* középen alóli. Az erősebb földekben megdőlt, szeme sok helyen szorult és a sok eső folytán sárga. Eladások 7—8 frt 50 kr. között történtek. *Széna, sarju* és vetett takarmányfélékben termésünk mennyiségre jó, minősége azonban hiányos. Mindnyájunk gabonája többé-kevésbé ázott. *Többen kisérleteznek az édesen erjesztéssel*, mely hivatva volna takarmánybetakaritásunkat az időjárástól függetleniteni. A *tengeri, a. takarmány- és czukorrépa* dus hozamot igér. *Tartani lehet attól hogy a czukorrépánál a minimális czukortartalom hiányozand*, s e miatt nehézségeket támasztanak. Mi ugyan reméljük hogy a *hatvani czukorgyár*, mely eddig e téren panaszra okot nem adott. ez évben is meg fog felelni a vidék termelő közönsége által részesitett bizalomnak.

Kérdések a gyakorlat köréből.

(E rovatban bármely közérdekü vagy a mezőgazdasági üzemre vonatkozó kérdést közölünk és gondoskodunk lehető megválaszolásáról. Az ügy érdekében felkérjük egyuttal olvasóinkat, hogy a legjobb tudomásuk szerint az egyes kérdések megválaszolásánál segélyünkre jőjjenek.)

1. k. A mult őszszel trágyába vetett juliusi ugy augusztusi repczémet a hernyó elpusztitotta, s igy repcze helyett buza került a táblába. Nálam a forda: fekete ugar trágyázva, repcze, buza, czukorrépa. Hogy e sorrendet meg ne zavarjam, a jelen őszszel ujra buza jönne a tavaly is buzával bevetett földbe. Kérdés tehát, hogy mennyi és mily mütrágyát használjak s hol szerezhető be? A talaj termő rétege két láb vastag televényes agyag, középkötöttséggel és középtermő erővel, az altalaj márgás agyag. A földek fekvése sik, talajvize nincs. — *N. T.*

2. k. A lépfene és sertésorbáncz évenkint kiszedi áldozatait állat állományunkból. A szaklapokban olvastam, hogy a lépfene és a sertésorbáncz ellen ojtással védekeznek. Kérdem tehát; hol szerezhető be ily ojtóanyag s a hazánkban eddigi kisérletezésekről, hol szerezhetnék tudomást? *W. K.*

3. k. **A magrépa eltartásának** melyik a legjobb módja? *S. F.*

4. k. **Székely munkások alkalmazása.** A kereskedelemügyi miniszter felhivta az orsz. magy. gazdasági egyesületet, hasson oda, hogy nagyobb gazdaságokban a tavaszi és nyári munkáknál kisérletet tegyenek székely munkásokkal, mely felhivás az egyesület hivatalos közleményében közzétételett. A gazdaközönségre nézve bizonyára érdekes lenne megtudni, hogy hazánkban hol és mily eredménynyel alkalmazták a székelyeket? Ennélfogva ez uton felkérjük mindazon gazdákat, kik ily munkásokat szerződtettek, hogy az ezekkel tett tapasztalataikat lapunk utján köztudomásra hozni sziveskedjenek.

—

1. f. **A Thomas-salak buza alá.** A mennyire a közlöttek nyomán a kérdésre felelni lehet, legczélszerübb leend a buza alá magyar holdankint két q Thomas-salakot elhinteni. Ára q-ként 3.30 frt Budapesten Sátorinál. A Thomas-salakot a vető szántás előtt hintjük el és a vető szántás alkalmával szántjuk alá. Czélszerü volna a táblából egy darabot, lehetőleg a közepén trágyázatlanul hagyni, hogy a Thomas-salak hatása megállapitható legyen. *Cserháti.*

—

2. f. **A lépfene és a sertésorbáncz** elleni ojtásokhoz szükséges ojtóanyagot a «Laboratoire Pasteur-Chamberland» (Budapest, Rudolf-rakpart 7.) küldi szét. Ára 100 nagy állat részére 30 frt, 100 kis állat részére 10 frt. Lépfene ellen okl. állatorvosok vagy nagyobb uradalmakban okl. gazdatisztek, orbáncz ellen csakis okl. állatorvosokojthatnak. Az ojtási eljárást most már az állatorvosok általában ismerik, de az ojtóanyaggal együtt az eljárás leirása is meg szokott küldetni. A Magyarországon eszközölt ojtások eredményéről az évenkint megjelenő «Állategészségügyi évkönyv» nyujt reszletes felvilágositást. Az 1890. évről szóló évkönyv épen most hagyta el a sajtót. *Dr. H. F.*

—

3. f. **A magrépának eltartása.** Már a közönséges takarmány- és czukorrépa termesztésénél is nagy szerepet játszik annak eltartása, de kettőzött gonddal kell eljárnunk, a magrépa teleltetésénél azon egyszerü okból. mert ugy a nagy hideg. mint a nagy meleg megsemmisitheti csiraképességét, mi által használhatlanná válik, holott a megfagyott vagy fülés által csiraképtelenné vált czukor- és takarmányrépa még mindig értékesithető, ha mindjárt csökkent is ugy mennyiség, mint minőség tekintetében. És a mi a közönséges répa berakványozásánál hiba. az dupla hiba volna a magrépa eltartásánál. Nem helyes eljárás tehát az. midőn a répa alá szalmát adunk, ugyszintén. midőn azt szalmával takarjuk be, mely eljárás azonban nálunk nagyon divatos. A szalmakürtők alkalmazását szintén kerüljük, mert a szalma gyorsan rothadásnak indul és a répát is inficziálja. Hibás azon berakványozás is, midőn a rakásoknak csak oldalát fedik be, a gerinczét pedig nyitva hagyják, mert a betóduló esővíz és a répából fejlődő melegség előidézik a répa kicsirázását és rothadását. Ugyanezen okból czélszerütlen a kupaczok gerinczének szalmafasinnel való befödése is. A magrépa eltartásánál általában azon elvnek kell hódolnunk, hogy a répát ne csak a fagy, hanem a melegség ellen is megvédjük, annál is inkább, mivel a magrépa rendszerint tovább marad rakványban, mint a czukor- és takarmányrépa.

A magrépának teleltetésénél tehát következőképen járunk el: A répa kiszedése alkalmával a táblán válogassuk ki a legszebb s a legmegfelelőbb egyedeket, a répa fejét, ugyszintén a mellékgyökereket azonban levágni s a rajta levő földet levakarni nem szabad, sőt a korona egy részét is hagyjuk meg, ugy, hogy 2—3 cmnyi levélkocsány (a répa szive, Vasmegyében «csirája») a répa fején maradjon. A levélzet fölösleges részének eltávolitása. egyszerüen lecsavarás vagy kés segélyével történik. Az ily módon kezelt répával óvatosan kell elbánni, tehát minden sérüléstől megóvandó. Vigyázva kell a szekerekre fel- s onnét lerakni. A rakvány száraz helyen alkotandó; szélessége mintegy $1^1/_2$ méter lehet. Az elrakásnak legczélszerübb módja a *Knauer-féle eljárás.* 15—30 cmnyire ássuk ki a földet, helyezzünk el ott egy 30 cmnyi réteg répát, melyet mintegy 15 cmnyi földréteggel födjünk be. Erre megint répa és földréteg jön, mindaddig, mig a kupacz kellő magasságát el nem érte. Az egészet aztán 75 cmnyire beföldeljük. Ajánlatos, hogy erre az eljárásra nedves földet használjunk, ha pedig csak száraz föld áll rendelkezésünkre, akkor öntözzük meg. Knauer szerint az ily módon kezelt répa 6—7 hónapig is eltartható lényeges változás nélkül, sőt a nyirkos föld nedvességének felvétele által még sulyosabb lesz, mint eredetileg volt.

A *beföldelésnél* még másképpen is eljárhatunk: Az összerakott magrépát mintegy 30 cmnyi földréteggel takarjuk be, a nagyobb fagyok beálltával fedjük be vastagon szalmával és arra adjunk megint 30 cmnyi földréteget. Még a legkeményebb télen sem fagy meg az ily módon takart répa. Tavasz felé huzzuk le a külső földreteget s későbben. ha a levegő már jobban kezd melegedni a szalmaréteget is lehuzhatjuk, ugy, hogy a répa csak az első földréteggel maradjon betakarva. Az igy kezelt répát azután kiütetve, azt tapasztaljuk, hogy abban igen kevés kár történt.

A mi czukorgyáraink a magrépát szintén igy szokták eltenni, én is már régóta alkalmazom ezen eljárást s mondhatom a legjobb sikerrel. Tarlórépát is ily módon szoktam teleltetni s ápril hóban még oly friss és egészséges a répa, mint midőn a földből lesz kiszedve.

Németországban a késön feldolgozandó czukorrépát is sok helyen Knauer szerint rakják el, mindig a legjobb eredménynyel és ha ott azon eljárás czélszerü, feltehető, hogy mi nálunk, hol az eltartás ideje alatt még gyorsabban romlik a répa, kettős értékkel bir ezen eljárás. Tavaly tettem egy idevágó kisérletet czukorrépával. mely a gondos teleltetés értékét fényesen bizonyitotta be. De minthogy ezen kisérletet már a «Mezőgazdasági Szemlé»-ben (1891, IX. füzet) bővebben leirtam. csak annak felemlitésére szoritkozom.

Ha a kérdést tevő ur még bővebb felvilágositást kiván szivesen szolgálok vele, vagy mindjárt utalom a «Répatermelés» cz. müvemre. melyben éppen a magtermelést behatóan tárgyaltam.

Répcze-Szt.-György.

Rovara Frigyes.

A jövő év költségvetése.

Lapunk zártakor vettük, rendesen jól értesült forrásból, a következő hirt:

«Wekerle pénzügyminiszternek sikerült, a hadügyminister követeléseit a minimumra redukálva, az állam jövő évi költségvetését körülbelül **egy millió forint többlettel zárni.** — A legközelebb a képviselőház elé terjesztendő költségvetésben az államjószágok eladásából befolyó összegek 3 millió frttal utoljára szerepelnek, mint rendes bevételek. a költségvetésben. — A közvetett adóknál előirányzott bevételek 3 millió forinttal vétettek többre a mult évinél, mire a pénzügyminiszteri az idei év tapasztalatai jogositották fel.»

E fentartással közölt s az eddigi deficzit hiresztelésekkel ellenkező hirünk, ha igaznak bizonyul, csak örömmel tölthet el mindnyájunkat, mert ha valakinek, ugy a gazdaközönségnek képezik életfeltételét consolidált pénzügyi viszonyaink.

Kereskedelem és tőzsde.

Határidők árfolyama Budapesten.

	Szept. 29.		Szept 30.		Okt. 1.	
	legalacs.	legmag.	legalacs.	legmag.	legalacs.	legmag.
Búza						
1891. szept. okt.-re	10.28	10.35	10.20	10.30	10.02	10.18
1892. márcz. ápr.-ra	10.59	10.67	10.50	10.62	10.37	10.51
Tengeri						
1892. május-junius	5.59	5.63	5.57	5.60	5.46	5.56
Zab						
1891. szept.-okt.-re	5.14	5.93	5.80	5.84	5.76	5.84
1892. márcz.-ápr.-ra	6.04	6.10	6.—	6.10	5.93	6.—
Káposzta-repcze						
1891. aug.-szept.-re	14.70	14.80	14.50	14.60	—	—

Budapesti gabonatőzsde.

Október 2-iki jegyzések 100 kgként.

Búza			
Tiszavidéki	74—75 kilós..	9.75 — 10.20	3 hóra
—	76—77 » ..	9.90 — 10.45	»
—	78—79 » ..	10.20 — 10.65	»
—	80—81 » ..	10.40 — 10.70	»
Pestvidéki	74—75 » ..	9.75 — 10.20	»
—	76—77 » ..	9.90 — 10.45	»
—	78—79 » ..	10.20 — 10.65	»
—	80—81 » ..	10.40 — 10.70	»
Fehérmegyei	74—75 » ..	9.75 — 10.20	»
—	76—77 » ..	9.90 — 10.45	»
—	78—79 » ..	10.20 — 10.65	»
—	80—81 » ..	10.40 — 10.70	»
Bácskai	77—75 » ..	9.75 — 10.20	»
—	76—77 » ..	9.90 — 10.45	»
—	78—79 » ..	10.20 — 10.65	»
—	80—81 » ..	10.40 — 10.70	»
Bánsági	74—75 » ..	9.75 — 10.20	»
—	76—77 » ..	9.90 — 10.45	»
—	78—79 » ..	10.20 — 10.65	»
—	80—81 » ..	10.40 — 10.70	»
Északmagyarorsz.	74—75 » ..	9.70 — 10.15	»
—	76—77 » ..	9.85 — 10.40	»
—	78—79 » ..	10.15 — 10.60	»
—	80—81 » ..	10.35 — 10.65	»
Rozs		9 — 9.50	készp.
Árpa, takarmány		6.— — 6.40	»
— maláta		7.— — 7.75	»
— sör		7.75 — 9.50	»
Zab		5.50 — 6.15	»
Tengeri		6 — — 6.30	»
Káposzta-repcze		13.— — 14.75	»
Bánsági-repcze		12.50 — 13.75	»
Repcze		6.50 — 7.25	»
Lenmag		10.50 — 11.50	»
Kendermag		9.— — 9.75	»
Lencse		8.— — 9.—	»
Borsó		10.— — 11.50	»
Bab, fehér, nagyszemű		6.75 — 7.25	»
— » törpe		8 — — 8.35	»
— barna		7.75 — 8 —	»
Köles		5.50 — 5.90	»
Bükköny		6.— — 6.50	»
Vöröshere		52.— — 60.—	»
Luczerna		42 — — 48.—	»
Esparsette		12.— — 13.—	»
Mohar		5.50 — 6 —	»
Mák, kék		32.— — 34 —	»
— szürke		28 — — 30 —	»
Köménymag		18.— — 19.—	»

(A. A.) **Budapesti gabonatőzsde,** október 1-én. Ujra csak a **buza**-árak hanyatlásáról adhatunk hirt. Az európai piaczok, mintha csak az üzlet szilárdsága és az árak emelkedésébe vetett bizalmukban, megingattattak volna, mind olcsóbb árakat jelentenek és ugy látszik, hogy az araknak ujabbi hirtelen emelkedésére *egyelőre* nem számitanak. *Amerika* termése még mindig óriásinak mutatkozik. Az ellenőrizett raktármennyiségek az u. n. visible supply megint két millió bushelnél több emelkedést mutatnak s igy elérték a 26.860,000 bushelt szept. 26-án a tavalyi 16.830,000 bushellel szemben. Ennek megfelelőleg az Európába irányitott mennyiségek is óriásiak: igy a mult hét végén utban levő buzát 4.580,000 quarterre becsülik a tavalyi 2.993,000-rel szemben. Jól kihasználják az amerikaiak Európa szorultságát: elhalmozzák áruval és a mellett oly árakat érnek el, milyeneket már rég nem ertek. *Oroszország* is még sokat exportál, a mi eléggé meglepő, silány aratása mellett. Ezt azzal akarják magyarázni, hogy egy buzakiviteli tilalomtól való félelem folytán minél több árut szállitanak nagy sietséggel tul a határokon. *Angolországban* az uj terménynyel nincsenek megelégedve, nagyon sok a rosz, romlott áru, miért valószinü, hogy nagyobb bevitelre szorul. *Németországban* és *Francziaországban* a másodkézben levő gabonamennyiségek, melyeknek elhelyezése pénzügyi nehézségekbe ütközött, még nyomják a piaczot, de a termelők visszatartják áruikat és nem adnak még el. Berlinből különben az utolsó hirek lényeges javulást jelentenek, a mi nálunk is a ma délutáni üzlet folyamán megszilárditotta a határidőket. Az effektiv buza ára nálunk a lefolyt napokban kb. 20—25 krral esett, miután a malmok rendkivül tartózkodtak és a megérkezett árut sürgősen kinálták. A mint már minap jeleztük, aligha lesz tartós nálunk ezen kinálat, mert a kereskedők, kik most kénytelenek veszteséggel eladni, aligha lesznek képesek az árut a termelőktől oly árban kapni, mint a hogy itt fizetik. Egyelőre a kisebb gazdak, parasztok sürgős szükségleteik fedezésére visznek még árut a piaczra, de csak áztassa meg egy pár jó eső a száraz földeket, mind neki fog a szántásnak, a vetésnek és nem visz a vásárra semmit. Piaczunkon kiviteli üzlet alig van; szerb buza még mindig kerül eladásra utoljára 75½ kilós 9.50 frtjával.

A **rozs**-forgalom élénkült, hanem csak koncessziók árán, a mennyiben az árak 10 krral estek. Az Andrássy-uradalom *Vecsésen* állitólag 8.90 frton adott el rozsot.

Az **árpa**-üzlet gyenge, a hangulat kevéssé lanyhult; kivitelre még épenséggel kötés alig fordult elő.

Zab, tengeri, korlátolt forgalom mellett, nem változott. Csak határidők mutattak némi árcsökkenést.

Bab. A kivitel folyton nő, de azért árak nem emelkednek, mert a jó termés folytán a kinálat is nagy.

A **vöröshere**-kivitel csökkent némileg. A német piaczokon amerikai áruval kell versenyeznünk, a mi mai árak mellett nehéz. A **luczerna**-árak még alacsonyak, daczára a nem sikerült aratásnak, de nagy raktárak vannak tavalyi áruból, a mi megköti az áremelkedést.

(*A. A.*) **Budapesti gabonatőzsde** október 2-án. Daczára a tegnap délután beállott irányzatváltozásnak, effektiv **buzaban** a mai délelőtti tőzsdén nem tudott kedvezőbb hangulat lábra kapni. Malmok nagyon tartózkodók voltak, és bár a kinálat nem volt nagy, csak 10 000 q kelt el változatlan árakon. *Határidők* a tegnapi zárlathoz képest alig változtak csekély forgalom mellett; déli jegyzés: őszi buza 10 14—10 16, tavaszi 10 50.

Rozs csekély kereslet és kinálat mellett változatlan árakon kelt. Eladatott: Aszódon 8 90 frton. Az **árpa** és **tengeri**-üzlet korlátolt, az árak a tegnapiak. **Zabban** szintugy.

Határidők árfolyama
a külföldi gabonatőzsdéken.

		Szept. 29.	Szept. 30.	Okt. 1.
	Bécs.			
Búza	őszre	10.45	10.33	10.30
—	tavaszra	10.80	10.75	10.70
Rozs	őszre	9.88	9.71	9.60
—	tavaszra	10.34	10.20	10.17
Zab	őszre	6.34	6.23	6.24
—	tavaszra	6.44	5.32	6.34
Tengeri	május-juniusra	6.02	5.98	5.94
	Berlin.			
Búza	szept.-okt.	226.25	224.75	227.50
—	okt.-novemberre	224.50	222.50	
Rozs	szept.-okt.	232.—	226.25	231.75
—	okt.-nov.	228.50	222.25	
Zab	szept.-okt.	156.25	155.—	156.50
—	okt.-nov.	155.25	155.—	
	Páris			
Búza	folyó hóra	26.40	26.40	
—	okt.	26.40	26.50	26.40
—	nov.-tő 4 hó	27.25	27.30	27.30
—	első 4 hó	28.—	28.—	27.90
Liszt	folyó hóra	59.50	59.30	
—	okt.	59.80	59.50	59.40
—	nov.-től 4 hó	61.25	61.10	61.10
—	első 4 hó	62.20	62.25	62.10
	New-York.			
Búza	szept.	103.½		
—	okt.	103.⅝	102.⅞	
—	decz.	107.½	106.¾	
Tengeri	okt.	61.½	60.⅝	

Bécsi gabonatőzsde október hó 1-én (A «Magyar Agricola» tudósitása a «Köztelek» részére). Utolsó tudósitásunk óta a helyzet nem változott, határidők a hét folyamán 20 krral estek. A helybeli árhullámzások nem szilárdulnak mig a külföldi árak elérve nincsenek s igy az irányzat sem fog javulni.

Bécs október 2. Déli zárlat. (A «Köztelek» eredeti távirata). Buza őszre 10 28, rozs 9 70, zab 6 26 buza tavaszra 10 71, rozs 10 16, zab 6 36, tengeri 5 95.

Gyapjuüzlet. (*Altschul és Társa* bizományos czég jelentése a «*Köztelek*» részére.) Azon gazdasági termékek közé, melyeknek értéke az utolsó években majdnem megszakitás nélkül csökken, a gyapju is tartozik.

A tengerentuli országok főleg *Ausztrália* és *Dél-Amerika* államainak gyapjutermelése annyira növekszik, hogy azt még Európa lakosságának szaporodása és a szükségletek szaporodása által előidézett nagyobb fogyasztás sem képes ellensulyozni. Ezenkivül a különféle pótanyagok használata, a kártolási iparnak a 2 utolsó év óta feltünően tapasztalható hanyatlása, meggátolhatják azt, hogy a gyapju-üzlet megélénküljön.

Az Antwerpenben és Lipcsében létesitett határidő-üzlet intézménye sem volt alkalmas arra, hogy az üzlet élénkitése által az árakat emelje. A határidő-üzlet variácziói nincsenek mindig összhangzatban a tényleges áru kereslet és kinálatával, hanem tőzsdei manipulácziók és az egyik vagy másik párt tulysulya által befolyásoltatnak. Ezt a határidő-üzletet azonban, mely az árakra mégis csak befolyással bir és az áralakulások képét mutatja, még sem ignorálhatjuk.

A lipcsei tőzsdén La Plátai kártolt előfonatot (Krammzug következő árakon jegyezték:

1890	január	hó 1.	5.10	birod. márka klg.-ként.
»	junius	» 1.	4.52½	
1891	január	» 1.	4.35	
»	junius	» 1.	4.30	
»	augusztus	» 1.	4.15	
»	szeptember	» 1.	3.85	

s az utolsó beérkezett tudósitás szerint 3.52½ birodalmi márkára esett.

Természetes, hogy a tengerentuli gyapjuk ily általános árhanyatlása mellett hazai gyapjuink árai sem tarthatták magukat; és mig minálunk mindig jobb fordulatot reménylettek, addig a külföldi nagy piaczokon az árak még tovább estek. Nem mulaszthatjuk azonban azon nézetünknek, adni kifejezést, hogy gazdáink is némi részben hozzajarultak gyapjunk értékcsökkenéséhez a gyenge kezelés által. A nagy uradalmak kezelése, csekély kivétel nelkül, kifogástalan, minek következtében ezen gyapjuk nem is szenvedtek annyit árcsökkenés által. Ezen gyapjuk ugy a bel- mint a külföld részéről élénk kereslet tárgyát képezik és ezért gyorsan el adhatók. Ellenben a középminőségü gyapjutermelők a kezelésnél nem forditanak annyi gondot és figyelmet, mennyit azt minden körülmény közt, de kivált fentmondottakra való tekintettel igényelné. Mig pontos kisérletek alapján az ausztráliai zsirban nyirt gyapjuk átlag . . . . 55%-ot a Buenos-ayresi gyapjuk . . . . 59% » veszitenek mosás után, addig a mi megfelelő gyapjuink sokkal rosszabb eredményt adnak A mosás utáni veszteség fésüs gyapjuinknál nagyon különböző: vannak oly törzseink, melyek csak 60—70%-ot veszitenek, de többnyire 72—76%-ra tehető a veszteség. Hogy e tekintetben jobb eredményt erjünk el, gazdáinknak oda kell törekedniök, hogy a gyapju kevésbe zsiros, idegen és földes anyagoktol lehetoleg mentes legyen, az usztatott gyapjunál a mosas gondosabban végeztessék, lehetőleg koloncczoktól menten, száraz állapotban hozassék a forgalomba. Legnagyobb előnye a tengerentuli gyapjuknak az, hogy minőségre, illetve finomságra nézve teljesen ki vannak egyenlitődve, a mely tulajdonság fésüs gyapjuinknál nincs meg es nálunk csak finom és legfinomabb törzseinknél található.

Ezen megjegyzéseink után az utolsó 14 nap üzletmenetéről akarunk referálni

Az első 8 nap leforgása alatt az egész forgalom csak kb. 150 q szövetgyapjura szoritkozott melyek 60 es 7 frt kozt kelt el. E hét utolsó napjaiban azonban katonai posztogyapjuk iránt élénk kereslet mutatkozott ugy, hogy a lefolyt 14 napi forgalom kb. 1500 q tehető. Ezen gyapjuk ára kb. 2 -3 frtnyit csökkent, miglen a szövet-gyapjuknál az árcsökkenés sokkal nagyobb.

A katonai szállitók ezuttal nemcsak mint rendesen bácskai és kétnyiretü gyapjukat vásároltak, hanem olyanokat is, melyek különben kártolási czélra használtatnak.

Következő árakat fizettek:

Szövetgyapju köz. min.	60, 64, 66 egészen 69	frtig
bácskai, hibásak	50 » 54	»
» hibátlan	56 » 58	»
fehér és nyári gyapjuk	70—71	»
goromba, téli »	60—61	»
» nyári »	48—49	»
gyárilag mosott állapotban közép minőségü	105—110	
finom minőségü	120—150	frt

56 k. = bécsi mázsájáért.

Szeged, október 2. *Szalonna* (*Reitzer Lipót* és társa szegedi terménykereskedő czég tudósitása a «*Köztelek*» részére.) A szalonnakészletek megfogytak, az árak az élénk kereslet folytán emelkednek. I-rend pörkölt szalonnát 49½ I rendü fehér táblaszalonnát pedig 50½ forintjával jegyzünk 100 kilónként, Szegedről szállitva.

Szilva. Október 2. *Markó Albert* budapesti nagykereskedő czég heti jelentése.) A hozatalok szilvában a termelő országokból, különösen Boszniából, tartósan nagyok, ugy, hogy a főbb piaczokra naponta mintegy 50 waggon érkezik meg, minek folytán az árak a hét folyamán tetemesen csökkentek. A mai olcsó árak mellett a kulföld nagy vételkedvet mutatott és rendelménvek nagyobb számban érkeztek. Az árcsökkenés a nagyszemü szilvában vált legérezhetőbbé, mivel a hozatalok nagyobbrészt nagyszemüekből állanak és a rostálás is viszonylag sokkal több nagy, mint kis szemü árut eredményez, minek kovetkezteben a 75 darabos ára 12 frtról 11½ és 85 darabos 10-ről 9½-re ment vissza. Ennek ellenében 100 drbos változatlanul 8½—8¾ szokvány minőségü pedig 7½—7¾ frtba került 56 kilónként. A szállitás a kötésekre már megkezdődött.

Szilvaiben a forgalom tekintélyes volt s nagyobb küldemenyek érkezvén meg, az árak visszamentek. Szlavóniai aru 18½, szerbiai pedig 18½ frtba került 100 kilónkint.

Zsirneműek. Minthogy az élő sertések árai visszamentek, másrészt pedig a szeptember havi felmondások elmultak, a hangulat disznózsir és szalonnában csendesebb lett és az áruk a mult hetiekhez képest ½ frtal visszamentek. Prima disznózsir 55 frtról 54½ frtra ment vissza, fehér táblás szalonna 3 darabos 49 és 4 darabos 48 — frtba került 100 kilónként.

Műtrágyák. (*Sátori Miksa és Mór* czég jelentése a «*Köztelek*» részére.) A kereslet a műtrágyák után a lefolyt héten is eleg élénk maradt és lényeges üzletről adhatunk tudositást; az árak változatlanok maradtak.

Thomas-salak 20% foszforsav és 75% porfinomság szavatolással, kilóperczentenkint 16½ kr.

Kénsavas káli 88% (K_2SO_4) szavatolással métermazsankint 12 frt.

Csontliszt-superfoszfát 16—18% vizben oldható foszforsav-szavatolással 6 frt 50 kr.

Fent jegyzett árak egész waggon-rakományok vételénél, a helybeli dunaparti teherpályaudvarhoz szállitva, készpénzfizetés mellett értetődnek.

Élelmiczikkek a budapesti hetivásárokon 1891. október 2-án. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a «*Köztelek*» részére.)

Hus és husnemüek, vad és hal. A hideg idők beálltáig csupán a halvásár bir tekintetbe vehető forgalommal. A husbehozatal sem marhahusban, sem sertéshusban még nem kezdődött meg. A halvásártéren a kinálat nagy volt, de a kereslet gyenge, minek folytán a halászok különösen nem eleven halakat és az apróbb minőségüeket kénytelenek voltak olcsóbb ár mellett átengedni. Vidékről 5 kocsival m. e. 7 q. hal érkezett Velencze és Pákozd községekből. Árak nagybani vásárlásnál: csuka nem élő 16—18 frt, süllő, kecsege, ponty (az apróbb és nem élők, 26—30 frt, az élő és nagyobb fajta halak ara valtozatlan.

Gyümölcs, zöldség és hüvelyesek. Vaspályán, főkép Czegléd, Kecskemét és Kőrös vidékéről m. e 200—300 q, gőzhajón és egyéb vizijármüveken a Dunamellékeről kö-rülbelül 80—100 q gyümölcs érkezett a Ferencz-Józsefrakparti vásártérre. A vizen érkezett áru, mivel korán ért a piaczra, jó árakon gyorsan kelt, ellenben a vasuti szallitmányok, mivel csak 10 óra körül kerültek a piaczra, valószinüleg egész napon át kinálat tárgyát fogják képezni. A kisebb piaczokra főleg szilva érkezik nagyobb mennyiségben (kocsiszámra). Az árak ennek daczara nem hanyatlók. Zöldségben a nagy káposztavasarok ideje megindult, s mintegy 120 kocsi fejeskaposzta kinaltatott a Ferencz-József-rakparti vásártéren. A kereslet meg nem nagyon élénk. Egy-egy kocsi (à 200—250 fő káposzta) 9—10 frtjával kelt. A kereslet élénkülése várható.

Baromfi és tojás. Elő baromfi a fővámterre vaspályán m. e. 4000 drb, hajón 700 drb, kocsin 3200 drb, háton 600 drb, összesen 8500 drb hozatott. Meg varhato a nap folyamán m. e. 2—3000. Daczára ezen erős kinálatnak az árak, a zsidóünnepek befolyása alatt szilárdulnak. 50 drb pulyka elkelt 75 frton, 43 drb liba 107 frt 50 kron. Tisztitott baromfi vásárja az István-teren szintén igen élénk, csak ludból m. e. 4500 drb hozatott fel, az arak szilárdak. Tojás a fővámterre vaspalyan 70,00 drb, gőzhajón és kocsin kb 12—14,000, összesen 80—84,000 drb hozatott. A kereslet nem nagyon elenk, nagybani arak ládánkint (à 1440 drb. 32 frt. 40 krjaval 14—17 drb kapható.

Budapesti takarmány vásár a VIII. ker. Teleky téren. Budapest. 1881. okt. hó 1-én. A vásárigazgatóság hivatalos jelentése. Felhozatott 85 szekér reti szena, 81 szekér muhar széna. 52 szekér szalma (közötte 1 zsuppszalmával) 20 szekér kukoriczaszár. 9 szeker szecska, 13 szekér zab. A kinálat ilyen formán kisebb volt, mint a mult heti, de mivel a kereslet is csökkent az iranyzat általában lanyha volt. Az árak lényegesen nem valtoztak.

Állatvásárok és állati termény.

Budapesti marhavásár. (*Wilheim Ignácz* fővárosi állatorvos jelentése a „*Köztelek*" részére.) Október hó 1-en. *Gazdasági- és tenyészmarha. Felhajtatott:* 900 drb gazdasági ökör (mintegy 130 drb. elsőrendü, 280 drb kozepminőségü jármos, 14 drb tarka bekötni való. a többi alarendelt minőségü jármos — és feher szőrü bekötni valo ökör), továbbá 30 drb jarmos bivaly es 182 drb fejos tehén (18 drb. fehér szőrü magyar, 98 drb. tarka, kevert származasu, 52 drb bonyhádi (tolnamegyei) es 14 drb. stiriai tehén). Az e heti vásáron a gazdasági, különösen pedig a bekötési czélokra alkalmas ökrök igen keresettek voltak. A felhajtott mennyiségből mintegy 220 drb maradt eladatlanul. A fejős teheneknél a felhajtás a szokottnál kisebb volt, a kereslet pedig nagy s igy a vásár e héten igen kedvező irányzattal folyt le. Az adás-vevések gyorsan és emelkedett árak mellett köttettek. A felhajtott mennyiség jóval a vásár zárta előtt teljesen elkelt.

Az egyes vevők közül emlithetők: Kobek István (Bátorkeszi) 33 drb jármos ökörrel, párja 360 frt. Gróf Károlyi L. (Tótmegyer) 74 drb bekötni való, párja 265 frt. Karsay Ignácz (Jakabszállás) 44 drb bekötni való, párja 295 frt. Grünfeld Jakab (P.-Szt.-György) 27 drb bekötni való, párja 271 frt és 27 frtig métermázsánkint (élősulyban). Romulus Luppe (Hernád) 24 drb jármos ökörrel, párja 322½ frt. Br. Drasche-féle jószág felügyelőség (Fáczánkert) 40 drb bekötni való ökörrel. Gróf Mensdorff-féle jószág felügyelőség (Boskovitz, Morvaország) 10 drb jármos ökörrel, párja 330 frt. Finka Sándor (Zólyom) 20 drb. jármosbivalylyal 22 frt métermázsánkint (élősuly.) Linczer Károly (Budapest) 16 drb bekötni való ökörrel, párja 300 frt. Liebner József (Kakucs) 5 drb fejős tehénnel borjuval együtt, darabja 220 frt. Br. Schey V. (Polgárdi) 8 drb. fejős, tehénnel darabja 145 frt. Lyka Döme (Nyék-Pázmánd) 5 drb fejős tehénnel darabja 185 frt. Tuschak M. (P.-Felső-Szunyogh) 19 drb fejős tehénnel, darabja 115—138 frt. Végh Béla (Kun-Szt.-Miklós) 10 drb fejős tehénnel, darabja 140—170 frt. Feith Antal (Bugyi) 6 fejős tehénnel, darabja 120—140 frt. Glück Miksa (Sajó-Szt.-Péter) 4 fejős tehénnel, darabja 92½—145 frt. Glanz Sándor (Farkasd) 6 fejős tehénnel. darabja 130 140 frt. Neumann Frigyes (Szerencseny) 10 fejős tehénnel, darabja 130—145 frt. Löwy Mór (Tétény) 6 fejős tehénnel, darabja 120—130 frt.

Következő árak jegyeztettek: Páronkint: Elsőrendü jármos ökör 320—360 frtig Páronkint: középminőségü jármos ökör 220—290 frtig Páronkint: Alárendelt minőségü jármos ökör 150—190 frtig. Páronkint: Bekötni való ökör 196—300 frtig. *Suly szerint:* Bekotni való ökör 25—27 frtig métermázsánkint (élősulyban.) *Fejős tehenekért:* Fehér szinü magyar tehén 55—100 frtot. Tarka, kevert származásu tehén55—100 frt. Tarka, kevertszármazásu tehén 68—138 frt. Bonyhádi (tolna megyei) tehén 85—185 frt, borjuval együtt 230 frt Stiriai tehén 90—115 frtot fizettek darabonkint.

Budapesti lóvásár, 1891. évi október hó 1-én. (*Hembach Gyula* jelentése a «*Köztelek*» részére.) Felhajtatott 566 darab. Eladatott 208 drb. A nagyobb felhajtás és a vásáron szép számmal megjelent vevo daczara az üzlet nehézkesen indult s lassan bonyolittatott le A vevők nagy része a folyó hó 2. és 3-án megtartandó állami lovak árverésére jött szükségletét beszerezni, miért is jobb minőségü ló csakis lókereskedők [bécsi, soproni, pápai és helybeliek] által vásároltatott alacsonyabb árak mellett. Középminőségü lóra a kereslet nagyobb volt, áruk szilárd maradt s itt a forgalom élénknek volt mondható. Köv. árak jegyeztettek: Hátas 150—180 frtig, könnyü kocsiló (jukker) 115—230 frtig, nehéz kocsiló (hintós) — ponny — frttól — frtig, nehéz igás (fuvaros ló) 95 frttól 160 frtig, közönséges igás (parasztló) 27 forinttól 80 frtig, bécsi vágóra 19 darab 18 forinttól 45 forintig, állatkert részére levágásra 3 darab 10 frttól 11 frtig, katonai mustra 51 frttól 60 forintig fizettetett darabonkint.

Bécsi juhvásár. 1891. október 1. (A bécsi marha- és huspénztár jelentése). A juhvásárra felhajtottak 11,236 darabot. Az üzlet lanyha irányzat mellett gyenge. Kiviteli juh 17—22, kivételesen 28 frt, sovány juh 8—16 frt Raczka-juh 12—18 frt.

Bécsiszuró marhavásár. Október 1. Felhajtás 2415 borju, 2159 élő sertés, 717 legelő-sertés, 713 juh, 199 bárány. A borjuvásár élénk kereslet mellett folyt le, az árak 2 krral emelkedtek. Más állatoknál az árak változatlanok. Eladatott: borju élve 40—46, elsőrendü 47—52, kitünő minőségü 54—56. Fiatal sertés 34—40, legelő-sertés 44—48, süldő-sertés 50—54, legelő-juh 36—42 kr. kilónkint, bárány 5—10 frt páronkint.

Szegedi sertésvásár. 1891 okt. 2. (A «*Köztelek*» ered. távirata.) A szegedi országos sertésvásárra felhajtatott öszszesen 978 drb sertés, eladatott: ½ évestől 1 évesig páronkint 30—35 frtért, 1 évestől 2 évesig páronkint 40 frttól 50 frtig, nevelőkocza malaczostól 5—6 malaczczal 50—55 frtig, nevelőkocza malacz nélkül 30—35 frtig, a vásár lanyha.

Karczagon szeptember 27-én folyt le az országos vásár. A nagy felhajtás daczára a kereslet nem volt kielégithető. Egyedül a sertésvásár üzlete folyt lanyhán, az árak estek is valamivel. A vásárnak verőfényes idő kedvezett. Lóvásár a fellépett takonykór miatt nem lett tartva. Felhajtás: 400 I. oszt., 2000 II. oszt. ökör, tinó 280 drb mustra ökör 120 drb, tehén 400 drb, üsző 300 drb. Juh 4000 drb., sertés 4500 drb. Az elsőrendü igás-ökör párja a 300—350 frt. II.-rendüé 250—300, 1 éves tinó párja 80—100, 2 éves 120—150, 3 éves 150—200 frt. Mustraökör párja 200—250 frt. Magyar tehén tenyésztésre párja 150—200 frt. levágásra 120—150 frt, 1 éves magyar üsző párja 70—100 frt. 2 éves 80—120 frt. Anya bárányostól páronként (egynyiretü) 12—14 frt. Sovány ürü 10—12 frt. mustra-birka 7 9 frt páronként, nevelőkocza drbja 20—30 frt, 1 éves. Süldő 8—16 frt minőség szerint, 1½ éves süldő 10—25 frt, 2 éves 15—30 frt darabonként.

Balassa-Gyarmatról a szeptember hó 28-án megtartott marhavásárra elég nagy volt a felhajtás. Az igásökörárak a nagy kereslet folytán magasak. Első osztályu ökör párja 400—450 frt, sőt a legsilányabb minőségü tarka ökör is 350—380 frton kelt, 2 éves magyar tinók 160—180, 3 éves magyar 240—280 és 2 éves tarka tinók 200—220 frt árat érték el. Magyar tehén tenyésztésre elkelt 120 drb párja 160 frtjával, levágásra 80 drb 60 frtjával, tarka tehén tenyésztésre 180 drb 120 frtjával, levágásra 100 drb 70 frtjával, friss fejős 200 drb 120 frtjával, 1 éves magyar üsző 40 drb 30 frtjával, 2 éves 80 drb 50 frtjával, tarka üsző 90 drb 60 frtjával. Az igás lovakból is sokat adtak el, párját 160—200 frtért.

A birka 15—18 frton kelt páronként. A sertésvásár, tekintettel a nagy kukoriczatermésre, élénk volt.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: **Gróf Dessewffy Aurél, Dr. Darányi Ignácz, Forster Géza, Kvassay Jenő, Máday Izidor, Rakovszky István.** — A szerkesztés- és kiadásért felelős: **Forster Géza.** — Szerkesztéssel megbizva: **Baross Károly.** Társszerkesztő: **Rubinek Gyula.**

HIRDETÉSEK.

REICH S. és TÁRSA
cs. kir. országosan szabadalm. üveggyára,
BÉCS,
II., Czerningasse 3. sz.,
ajánlják mint különlegességet
Demijohn
(kosárfonatos üvegek 2—50 liter űrtartalommal, valamint minden az üveggyártásba vágó dolgokat saját gyártmányukkal felszerelt 12 telepükről.

Eladó szőlővesszők.

Merlot	500,000 drb.	sima	à 1000 drb. 10 frt.
»	150,000 »	gyökeres	15 »
Kis burgundi	200,000 »	sima	8 »
»	50,000 »	gyökeres	12 »
Carbenet	100,000 »	sima	10 »
»	50,000 »	gyökeres	15 »
Oportó	200,000 »	sima	8 »

Megrendelhetők a «Köztelek» kiadóhivatalában.

Állandó kiállitás.

Germania

Összes gépek és eszközök legnagyobb választékban borkereskedők, szeszgyárosok és sörfőzdék részére, továbbá, sorrusok gyógyszertárak, droguisták, korcsmárosok és vendéglősöknek stb.
Saját gyártmány.
Árjegyzék 240 ábrával ingyen és bérmentve.
Delin Herman.
Metzerstrasse 36. Berlin, N.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.
Alapittatott 1847
Brauswetter János
Szegeden. cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometer- és műórás, föltalálója a remontoir inga-óráknak, stb. stb.
ÓRÁK, ÉKSZEREK 10-évi jótállással
RÉSZLETFIZETÉSRE
Képes árjegyzék bérmentve. Javitások pontosan eszközöltetnek.

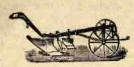

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyár és vasöntöde

Magyarországi főraktára: BUDAPESTEN, Váczi-körút 60.

Ajánlja kitűnő szerkezetűeknek elismert sorvető és szórvavető gépeit, egyetemes és mélyítő aczél ekéit, 2-ős, 3-mas és 4-es vasekéit, különféle vasboronát, minden fajta szecskavágó-, répavágó-, kukoriczamorzsoló- és darálógépeit kézi-, járgány és gőzhatásra, úgyszinte takarmányfőzésre gőzkészülékeit a legjutányosabb árak mellett.

Képes árjegyzékek kivánatra bérmentve küldetnek.

Őszi vetésre

Montagne-rozs, őszi bükköny stb. legjutányosabban kapható

lóhere-luczernamag

legjobb napi áron vásároltatik

HALDEK IGNÁCZ magnagykereskedésében,

Budapest, Károly-körut 9. sz.

DETRICH GYULA

gépműhelye és ekegyára

Budapest, V. Lipót-körut 30

Ajánlja:

EREDETI **GUBIGZ** EKÉIT

EREDETI **GUBIGZ** EKÉIT

ekealkatrészeit,

és mindennemű talajmivelési eszközeit

Kimentő ábrás **árjegyzék** kivánatra szivesen küldetik.

Istrángok, kötőfékek,

továbbá mindennemű gazdasági és technikai kötéláru-gyártmányok tiszta **kenderből,** ugyszintén dohány- és kévekötőzsinegek, spárganeműek, felhuzó- és géphajtóhevederek, kendertömlők, borszürőzsákok, gépsürüsitési fonatok, géptisztitó-kócz, magyar és olasz kender, tornaeszközök, hálók stb.

legjobb minőségben és legjutányosabban

kapható

Pollák Sámuel-nél Szeged.

Árlap kivánatra bérmentve.

Minden rendszerű

tégla- és mészégetők.

Kamra körkemenczék tégla-, mész- és czementgyárak számára, **nagy és kicsinyben termelésre.** Kezeskedik, hogy 1000 drb téglánál nem több, mint **két méternázsa** és 100 métermázsa mészből nem több, mint **20—25 métermázsa** kőszén használtatik el. Előállít gőztéglasajtókat stb. is. **Prospectus ingyen.** Legjobb referenciák. Díjazás a siker után.

WOJACZEK J. H.

Cs. és kir. szabadalmak tulajdonosa **körkemenczékre, épitési vállalkozó és specialista műszaki közeg téglaégetők, czementmész-gyárak és tüzhely-telepekre**

Alapittatott 1865.

Budapest, huszár-utca 6. — Bécs, Favoritenstrasse Nr. 17.

Az összes idei kiállításokon u. m. **Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb** és **Váczott legelső és legmagasabb kitüntetés: nagy diszokmány!**

Gyár: **MOSONBAN** (alakult 1856).

KÜHNE E.

Főraktár: **BUDAPEST** VI. Váczi-körut 21

gazdasági gépgyára

ajánlja a t. gazdaközönségnek a bekövetkező őszi idényre, legujabb szerkezetű **szecska és répavágóit,** ugy kézi mint erőhajtásra **Répa és burgonyamosóit, darálókat, kis óriás csutkás tengeri darálót tengeri morzsolókat.**

Hungaria Drill, Balance Drill sorvetőgépeit, szórvavetőket, LaaKefele boronákat ugy szántóföldre mint rétekre s. a. t.

Árjegyzékek bérmentve küldetnek!

Felette fontos

mezőgazdák, iparosok, háztulajdonosok, gyárosoknak.

30 évi kiérlet után sikerült a patkányok és egerek kiirtására oly szert feltalálnom, mely utasításim szerint alkalmazva **feltűnő és biztos eredményt ad.** A szer **chemiailag a patkányok falánk természetének megfelelőleg** van összállitva és mivel résztákre **nyalánkságot** képez, azt maguk keresik fel. — A szer biztos volták kitűnő és hizelgő bizonyitványaim igazolják. Az eredmény oly **biztos,** hogy a hol szándékosan vesztem az irtást, csak **teljes siker után igénylek fizetést.** Ott, a hol költségkimélés szempontjából személyes munkám megkimélni óhajtják, szeremet, melyből **100 □öl térségre irtért elég,** azt magunk alkalmazhatják.

Kitűnő **rovarporom** 4 irtért kapható Legkisebb szállitható mennyiség **5 dkg.** — Az általam feltalált **tirgék, hörcsögök, mezei egerek** irtására biztos koczkaalaku szer, mely egyszerűen kirakandó, **á kg. 4 frt.** Évekig elál. 1 kg — 700 koczka

térségre irtért elég

RAABER ADOLF, vegyészeti czikkek készitője. **Budapest, Váczi-körut 31.**

Homoki szőlők telepitése.

Irta: **Rácz Sándor.**

Ára: **1 frt 50 kr.**

Szőleink ujjáalakitása.

Irta: **Baross Károly**

Ára: **1 frt.**

Kapható a kiadóhivatalban.

Eladó szőlővesszők.

A Sajó-Szentpeteri amerikai szőtelepen a következő fajokból u. m.: Chassellas rouge és blanc croquante — Furmint, Muscat lunell, zöld és fás ojtványok novemberben szállithatók

Riparia alanyu gyök. zöld ojtvány, ezre 150 frt, sima zöld ojtvány és fás ojtvanyok ezre 100 frt. Továbba, Riparia select, ezre 5 %, átmerővel, sima ... 10 frt
ezre 8 %, átmerővel, sima ... 15 »
» gyökeres ... 30 »
» portalis, sima ... 30 »
» Jaquez, sima ... 25 »
» Elvira, száza ... 5 »
» Concord » ... 5 »
» Noáh » ... 10 »
» Triumpf » ... 10 »
» Missouri, risling száza ... 10 »
» Duchesse, sima szaza ... 10 »
» Huntington gyökeres, szaza 50 »
» Chassellas sima, ezre ... 15 »
» » gyökér, ezre ... 30 »
» Madelaine angevine sima ezre ... 15 »
» » » gyökeres ezre » 30 »

Tiz faj csemege névvel, fajonkint két db 5 frt.

A megrendelés november 10-éig kéretik, midőn a szállitási engedély és az érték 25 % bektüdésével, a kivánt tárgyak, még ez évben megküldetnek.

Sajó-Szentpéter, 1891.

Elek Kálmán,
igazgató.

SCHVARCZ JÓZSEF és Társa

gép- és gazdasági- kellékek raktára

váczi-körút 26. sz. BUDAPESTEN váczi-körút 26. sz.

Gazdasági gépek és eszközök:

Ekék. New-Hungaria sorvetőgép. Szénagyüjtők. Takarmánykészitő-gépek.

Répamivelő eszközök:

Répaásók, répakiemelő-villák, répafejszék, réparakodó-villák, répaszelet-kampók.

Borászati kellékek. Tejgazdasági berendezések. Valódi elszászi kékkő.

Gyári és mühelyi szerszám-berendezések:

Stájer üllők és satúk, fúvók, tábori tűzhelyek; lemezvágók, lyukasztógépek; franczia mintáju furógépek, **esztergapadok;** I-a angol-acélkalapácsok; öntött acél-reszelők; angol és franczia körfűrészek; kovács- és asztalos- szerszámok.

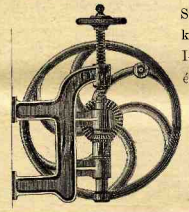

Uj! Reszelőnyelek és vedrek papiranyagból. Uj!

Marha-mérlegek,

gazdasági mérlegek,

a legszolidabb kivitelben, bármely kivánt rendszer szerint.

Rudaló-kötelek, kötőfékek, istrángok

és egyéb kötélárúk.

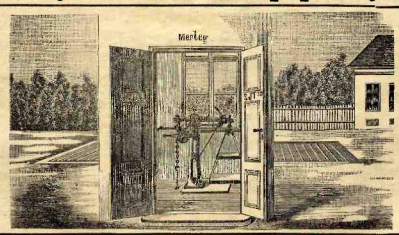

Istállóberendezések:

eléségcsészék, szénakosarak, biztonsági lámpák.

Creolin legjobb antiszeptikus és fertőztelenitő szer, **száj- és körömbetegségeknél** leghatásosabb gyógyszer

Carbolineum szép dióbarna szint kölcsönző fatelitő szer.

Uszó-szekérkenő,

hamisitatlan, gipsz- és pát-mentes lubrikator Mint keverékmentes tiszta zsiradék, könnyebb a viznél és azon úszik, a mi egyúttal vegytiszta qualitásának próbája is. 25 kgos próbaláda 3 frt.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA czég

sürgönyczime: **„ÚSZÓ BUDAPEST.“**

Nagy képes árkönyvünket kivánatra ingyen és bérmentve küldjük meg.

SZEGEDI KENDERFONÓ-GYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Kötéláruk gazdaságok részére

u. m.:

istráng, kötőfék, marhakötél, kocsi- és széna-kötél, lóterhelö, ruhaszáritó, továbbá **felhuzó-, csiga- és hajtó-kötelek, sodrony-kötelek, kender-szijak, borszürőzsákok, tömlők.**

Finom hosszu kender- és géptisztitó-kócz

válogatott bácskai kenderből **kivételes jutányos áron** kaphatók, a

Szegedi kenderfonó-gyár részvény-társaságnál.

Légen száritott természetes istálló-trágya

darabokban vagy zuzott állapotban

Neuman Testvérek aradi czégtől

50%-nál több szerves anyaggal.

Vegyi elemzés:

Viz	8 —%	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	3 16%
Szerves alkatrészek	35 —%	Szerves légeny (Organ. Stickstoff)	2 90%
Hamu	57 —%	Káli	1 35%
Vizben oldható vilsav	1 28%	Vilsavas (phosphorsavas) káli	2 46%

Ára: 100 métermázsánként 160 frt az aradi vasut-állomásra szállitva, zuzott állapotban 200 frt. A darabos trágya kukoricza-morzsolóval vagy cséplőgéppel (szalmarázó nélkül) **czélszerüen és gyorsan apritható, mely eljárás** által a t. gazdaközönség **darabos trágyából, jutányosan zuzott** minőséget nyerhet

Kizárólagos képviselet Magyarország, Horvátország és Slavonia részére.

SZÁVOSZT ALPHONSNÁL

Arany János-utcza II. BUDAPESTEN Arany János-utcza II.

hol minden felvilágositás készséggel megadatik.

Lakásváltozás.

Irodánk és telepünk e hó 1-eje óta

VII., Szövetség-utcza 11. sz. a. létezik.

Midőn e lakváltozást a t. földbirtokosok és gazdák tudomására hozzuk, egyuttal ajánljuk magunkat

Fajtehenek

bikák, sertések, juhok és **baromfiak** elsőrendü minőségben leendő szállitására.

Duller és Társa

Budapest, Szövetség-utcza 11. sz.

(a m. kir. gazdasági tanintézetek és a budapesti, valamint a drezdai állatkert szállitója.)

Kitüntetve: 1885-iki budapesti országos kiállitáson. — 1890. az országos iparegyesület által, nagy arany éremmel. — 1890. bécsi gazdasági és erdészeti kiállitáson nagy díszoklevéllel.

Fischer és Heidlberg, Budapest

Karbololeum : Creolinum Hungaricum

vegyészeti termékek gyára.

Gyár: IX., Soroksári-ut 52. — Városi iroda: Arany János-utcza 25.

Ajánlják **Karbololeum** gyártmányukat, legolcsóbb dióbarna szinü fatelitő szer, **zsindelytetőkre, kerítésekre** és **gazdasági eszközökre,** melynek használata folytán elpusztithatatlan tartósságot nyer a fa; a mázolást akárki végezheti. — **Creolinum Hungaricum** és annak fajai, az állatoknál előforduló **száj- és körömfájás,** valamint **orvosi és házi czélra a leghathatósabb fertőtlenitő szer.**

Ajánlják egyszersmind **bármily szinü finom kátrány-festékeiket** és **fedél-lakot,** zsindelytetők, bádog-, vas- és fatárgyak mázolására.

Árjegyzékek és utasitások ingyen és bérmentve.

Nyilvános müszaki

chemiai

laboratorium

BUDAPEST,

Bálvány-utcza 18., I. em.

Az orsz. gazdasági egyesület részéről ajánlva.

Jutányos díjazás mellett a kereskedelem, ipar és **mezőgazdaság terén előforduló anyagokat,** terményeket és áruczikkeket gyorsan és **szabatosan megvizsgálja** és azokról **hiteles** elemzési értesitvényt állit ki.

Dr. NEUMANN ZSIGMOND,

kir. keresk. törvsz. hiteles vegyész.

Egeresi gypsz-műtrágya- és vegyi termékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomas-salak, egeresi trágyafősz-termékeit szavatolt tartalom mellett. Levelek és megrendelések a központi irodához

Budapest, Dorottya-utcza 9. szám,

intézendők, mely szivesen szolgál felvilágositással is.

Saját gyártmányu CARBOLINEUM világos és sötét.

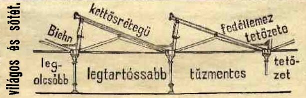

Prima FEDÉLLEMEZEK fekete és vörös FEDÉLLAKK.

gazdasági és gyári épitkezésekhez különösen ajánlható; továbbá **faczement-befödéseket** egészen lapos tetőkre és mindennemü **aszfaltozásokat** jótállás mellett elvállal

BIEHN JÁNOS

aszfalt- és vegyészeti kátrány-termékek gyára BUDAPESTEN.

Eredeti

Pinzgaui

faju

tenyészmarha és fejős teheneket,

továbbá

bikákat

és

üszőket

olcsón és legnagyobb választékban szállit

Eberhart György,

St.-Johann

in Pongau,

Salzburg.

Legjobb ajánlatok.

Szabadalmakat

uj találmányokra kieszközöl és értékesit és

védjegyeket

lajstromoztat minden államban

BENEDEK LAJOS és Társai

szabadalmi irodája

BUDAPEST,

muzeum-körut 10.

mely iroda a keresk. ministerium 24324/86. számu körrendeletével a föltalálók bizalmába ajánltatott és évenként 500-nál több szabadalmat eszközöl ki.

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban.

KOTZÓ PÁL

BUDAPEST, VIII. ker., üllői-ut 18. szám.

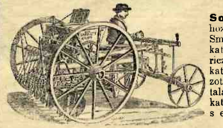

Ajánl:

Sorvetőgépeket, nehéz és könnyü talajhoz, **szórvavetőgépeket,** Aberdsen és Smith-féle rendszer; továbbá szecskavágokat, kézi és erőhajtásra, répavágogat, kukoricza-morzsolókat, daralókat, zuzókat, lókapákat, töltögető- és kapáló ekéket, szabadalmazott kettős és hármas ekéket, nehéz és könnyü talajhoz, egyetemes és mélyitő ekéket, boronákat. Továbbá kukolyozókat, tisztitó rostákat s egyéb gazdasági gépeket. Ajánl továbbá legkitünőbb angol gyármányu:

Gőzmozgonyokat, 2—30-lóerőig, fa-, szén- és szalmafütésre;
Compound gőzmozgonyokat, 4% tüzelőanyag megtakaritással.
Sines és szöges rendszerü gőzcséplőket, járgányokat, járgányos cséplőket, szénagereblyéket stb.

Olcsó árak! **Kedvező fizetési feltételek!**

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szóig 30 kr., ezen felül minden szó 2 kr., feltünő betükkel 4 kr. Czim közlésénél minden beiktatásnál 30 kr bélyegilleték.

Állást keresők.

Magyar-óvári gazd. akadémiát jeles sikerrel végzett, katonai kötelezettségének, mint egyéves önkéntes eleget tett fiatal ember, gyakornoki vagy irnoki állást óhajt nagyobb gazdaságban elnyerni. Czím **Sz. Gy.** jegy alatt a kiadóhivatalban.

Egy a magyar-óvári gazdasági akadémiát jó sikerrel végzett nőtelen ember, ki több éven át a gyakorlatban müködött, állást keres. Ajánlatok **Z.** alatt.

Egy a magyar-óvári gazd. akadémiát jól végzett fiatal katonamentes gazda, irnoki vagy gazdasági segédi **állást keres.** Czím **W. L.** jegy alatt a kiadóhivatalban.

Betöltendő állások.

Kerestetik

1. kezelőtiszt 1000 holdas birtokra. Megkivantatik theoretikus qualificátio, valamint több évi praxis belterjes gazdaságban, a magyar és tót nyelv ismerete és tájékozottság gazdasági épitkezésekben.

2. **gazdasági irnok,** ki szakiskolát végzett, gyakorlatban is volt a kalmasva, magyarul és németül beszél és ir, és némi jártassággal bir a gazdasági könyvvitelben. Kellőleg felszerelt jelentkezések irásban intézendők **gróf Zichy Andor, Upor. Zemplén megye** czím alatt.

2 irnoki állás

nagy bérgazdaságban betöltendő. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

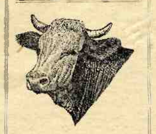

Eladó állatok.

Tiszta vérü, országosan törzskönyvelt

simmenthali

1½ éves bikák, üszők, üszőborjuk, szamfeletti tehenek (tenyészczélra alkalmasak) eladók. Bővebb értesitést ad C. C. alatt a kiadóhivatal.

Eladó egy 3½ éves

ménló.

165 cm. magas, sötét pej, jegytelen, könnyebb jukker, apja ostregen 4 2, anyja kitünő félvér-kancza. Ára 800 frt. Megtekinthető a **csomóháti gazdaságban. U. p.** és vasutállomás **Ács,** Komárom megye.

Egy pár 16 markos

jukker ló,

világos pej, félvér, jómenő. Ostreger és Ferisbég eladó. Ára 800 frt. Ajánlatok A. jegy alatt kéretnek a kiadóhivatalba.

Eladó termények.

Paduai fehér (koránérő) és **florentini**

tengeri

a cső közepéről morzsolva, à q 8 frtért eladó 115 sz alatt választ ad a kiadóhivatal.

Gyöngybab,

válogatott, magnak eladó — à q 11 frt. Hol? megmondja E. betü alatt a kiadóhivatal.

Őszi árpa

vetőmagnak napi áron eladó, M jegy alatt megmondja a kiadóhivatal, hogy hol.

Lóbab

eladó à q 12 frt. — Felvilágositást ad K. jegy alatt a kiadóhivatal.

Szent Iván rozs

és

montagni rozs,

trieurözött, kiváló minőségü vetőmagváltozás czéljaira, eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal R. jegy alatt.

Szőlővessző,

nemes kadarka és mézes fehér, szavatolt fajtisztaság, épség és 50 cm hosszuságban ezrenként 8 frtért vasutállomásra őszi szállitásra eladó; csomagolás önköltségen számittatik. Felvilágositást ad L jegy alatt a kiadóhivatal.

Riparia

sauvage- és portalis-

keverék, kitünően gyökerezett szőlővessző eladó, à 1000 drb 40 frt. Hol? megmondja B. jegy alatt a kiadóhivatal.

Narbonnei bükköny,

kitünő csőtakarmány vetőmagnak eladó. Ára à q 10 frt. Hol? megmondja S. alatt a kiadóhivatal.

Élő fák és növények.

Diszcserjék

Weigelia, Spirea, Denta, Inniperus Sablna, Cidonia japonira, Buxus Tamarix, Thuja nagy választékban eladó s kivánatra árjegyzéket küld a kiadóhivatal (C. B.)

Őszi baraczkfa,

amerikai és európai legkitünőbb fajokban, darabja 60 és 40 kr., eladó. Kivánatra árjegyzék küldetik, megkeresések K. M. jegy alatt a kiadóhivatalhoz intézendők.

Magastörzsü ut mellé való

almafák

a legjobb fajokból, 2 m magas, drbja 50 kr, 100 drb. 45 frt.
Eladó. Hol? Megmondja F. alatt a kiadóhivatal.

Argenteuili spárgagyökér,

2 és 3 éves, kapható bármely mennyiségben 100 db. 2 frt 1000 drb. 15 frt. Bővebben értesit C. K. jegy alatt a kiadóhivatal.

Gyümölcsfa ojtványokat

10—40 kr.-ig faj, kor, alak szerint, akáczfák ezrét 3 forintért elárusit **Szabó Lajos Apostogon.** Árjegyzék kivánatra ingyen.

Diszfák

Acacia piramidalis, Gömbakácz, Acacia monophilla, tarka levelü juhar, Acer megundó, Biquouina Catalpa, Rhus glabra, Populus Eugenie, Populus piramidalis, Morus Fegyvernekiana (gömb szeder eladó. hol? megmondja G. alatt a kiadó-hivatal.

Homokszőlők telepitése.

Irta

Rácz Sándor.

Ára 1 frt 50 kr.

Czukorrépa-termelők figyelmébe

ajánljuk Rombay Dezső «A czukorrépa és annak termelése» czímü, gyakorlati irányu és könnyen érthető modorban irt könyvét. Ára 1 frt. Megrendelhető a szerzőnél Zomborban, vagy Kollár zombori könyvkereskedő utján bármely könyvkereskedésben.

FAIRBANKS MÉRLEGEK

a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerüek, tolósúlyos fémmérőkarral birnak és **a hidra tett terhet minden ponton egyenlően** mérlegelik.

Tartósság, pontossá és könnyü kezelésüknél fogva ugy hazánkban mint a külföldön a legelső dijat nyert **legkitünőbb mérlegek.**

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

czélszerü és a czélnak megfelelő szerkezetüknél fogva **különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak** részére a legmelegebben ajánlhatjuk.

A jutányos árakban, melyek sulyokkal számitott jobb kivitelü **tizedes** mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesités, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már benfoglaltatnak. — **Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll.** Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrássy-ut 12, czimzendők. Árjegyzékkel, felvilágositással szintén központi irodánk szolgál.

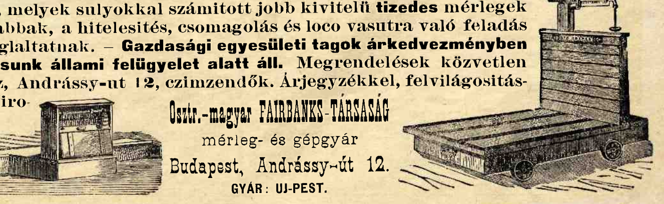

Osztr.-magyar FAIRBANKS-TÁRSASÁG

mérleg- és gépgyár

Budapest, Andrássy-út 12.

GYÁR: UJ-PEST.

Igazgatóság és gyár:
KŐBÁNYA.

Főraktár:
Budapest, V., Gizella-tér 1.

A magyar fém- és lámpaáru-gyár részvény-társaság

BUDAPEST-KŐBÁNYA.

Egyetlen

lámpagyár Magyarországban.

Dús és izléses választék

petroleum-lámpákban

a legkedveltebb és legczélszerübb szerkezetü égőkkel 2—150 gyertyaerővel, legolcsóbb gyári árakon.

Becses figyelmébe ajánljuk kiválóan, legujabb találmányú csakis általunk kapható

szabadalmazott király-lámpánkat,

mely az eddig használatban volt légvonatos lámpákat minden tekintetben felülmulja.

A Gizella-téri főraktárunkban izléses légszesz lámpák is kaphatók.

„Király-olaj"

(biztonsági petroleum)

szintelen, szagtalan és robbanthatlan, legnagyobb világitó erővel.

A «KIRÁLY-OLAJ» csakis a magyar lámpagyár részére gyártatik és egyedül csakis általunk kapható. Megrendelések Budapesten bérmentesen a házhoz szállittatnak.

Rajzok és árjegyzékek kivánatra bérmentesen küldetnek.

Raktárak Budapesten:
Terézkörut 1a. — Kőbánya, Jászberényi-ut.

Raktár Pozsony:
Lőrinczkapu-utcza.

A bécsi 1890. évi mezőgazdasági és erdészeti kiállitáson a nagy díszoklevéllel kitüntetett

Thomas-salakból készült
Phosphát-liszt

legjobb és legbiztosabb *mütrágya*, több évi hatással, **phosphortartalom 20—24%, porfinomsága 75%** ajánlja jutányos áron azonnali vagy későbbi szállitással

Sátori Miksa és Mór phosphátliszt-gyára **Budapest, IX., Dandár-u. 25.**

Peronospora Viticola.

Irta: **Sajó Károly.**

Ára: **1 frt 50 kr.** — Kapható a kiadóhivatalban.

Gőzszántás.

Mindazon t. gazdák, kik eredeti **Fowler-féle gőzekéinket** vásárolni óhajtják, vagy a gőzszántás előnyeit Fowler-féle legujabb javitott gőzekemozgonyokkal és eszközökkel kibérlés általi használat mellett kipróbálni kiványák, az igen kedvező feltételeket megkeresésükre nálunk azonnal megtudhatják. — Néha használt Fowler-féle gőzekéket is veszünk át ujak szállitása alkalmával, tehát nehány általunk legjobb karba helyezett **használt gőzeke-gépezet** nálunk mindig igen olcsón és pedig osztr. ért. 10,000 rtért rendelkezésre áll.

John Fowler & Co.

Budapesten

V. ker. váczi-körút 76. szám a.

RIGLER JÓZSEF EDE CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI PAPIRNEMŰGYÁRA

BUDAPESTEN.

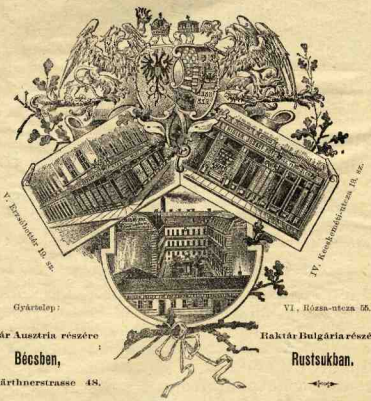

Raktár Ausztria részére:
Bécsben,
I., Kärthnerstrasse 48.

Raktár Bulgária részére:
Rustsukban.

Városi raktárak Budapesten, V., Erzsébettér 19 szám és IV., Kecskeméti-utcza 13. szám.

Gazdasági nyomtatványok és könyvek. — Dús választék irodai felszerelésekben.

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest váczi-körut 34.